

Rabbi Nochum Rosenberg

115 Clymer St. Suite # 6-E
Brooklyn, N.Y. 11211-6770
Tel: 718-384-3674 Fax: 718-963-1110
Beeper # 917-234-1110 Cell # 917-282-0817

נחום ראזענבערג

רב המקואות

ובעמח"ם אש יצאה מחשבון
פה ברוקלין ניו יארק יצ"י

שילהו חודש שבט תש"ס לפ"ק

ב"ה

לכבוד הרבנים היושבים על מדין בעניני מקואות, ולכבוד אברכי הכולל שיחיו כל אחד בשמו יבורך

א) שמחתי מאוד ששמעתי שסיימו כעת בכמה כוללים בברוקלין הלכות מקואות, עם הראשונים ואחרונים, עד הלכה למעשה, וכעת הוא הזמן לבקש מכל האברכים שיחיו שלא יהי כזורע ואינו קוצר רק ילמדו קצת ארכיטעקט וענזונירונג, וגם הפרקטיקה ואז יהי מוכנים לבנות, ולבדוק, ולפסוק במקואות, וזה יהי הקיום של הכלל ישראל, שיהי מקואות כשרות.

ב) גם באתי בזה לעורר שהאברכים יבחינו הלכות מקואות אצל הרבנים ויקבלו "כתב הוראה למקואות", כי אחד מהסיבות למה המקואות כל כך מוזנח הוא מפני שאין "היתר הוראה מיוחד למקואות", ורב שמקבל הוראה על יורה דעה חלק א' פוסק בהלכות מקואות, ולפעמים בונה בתוך ביתו בית הכנסת, או שיושב בית הכנסת של אביו, ומכהן בתור אב"ד דק"ק... והם מבלי עולם כמבואר בחז"ל.

• ב"ה בארץ ישראל, אחר הרבה שנים שעוררתי שהמקואות נזנח מאוד, נתייסד כולל שלומדים שם כחמשה עשר אברכים ומשלמים להם כסף מלא, ובתנאי שאחר שנה שילמדו ההלכות יהיו חיל רגלי, דהיינו שילכו לבנות, ולבקר מקואות בגלילותם.

וכן אחד מהדיינים בלונדון אנגלי, שלמד אצלי הפרקטיקה של מקואות, גם הוא יסד ב"ה כולל למקואות הלכה למעשה, כי ראה הצורך בזה, ותיקנו הרבה מקואות באנגליה בעז"ה, ורק מדינה אחד שאינו בהתחרות, הוא מדינה שמלאה חכמים וסופרים, "אמעריקא".

• גם עוררתי באנגליה שישדרו "וועד המקואות לאנגליה" וב"ה הסתדר על צד היותר טוב, שהרבנים מפקחים ונותנים "כתר הכשר" לכל מקוה שתחת סמכותם, וכבר יודעים הציבור שם שבלי כתב הכשר מבי"ד אין משתמשים במקואות. ועכשיו באתי בחזרה ממדינת ספרד, וגם שם הצלחתי לעשות "וועד המקואות לספרד", ולמעשה באמעריקא כמעט אין הכשרים על מקואות, וכל מי שרוצה ליטול את השם בא ונוטל, ויש מקואות שרב לא ראה המקוה הרבה שנים, והוא מכבר פסול מדאורייתא, ומשתמשים בהמקואות כאילו הם כשרים, ע"כ באתי לבקש מהאברכים, לאחר שלמדו הפרקטיקה, שיאמץ מקוה (Adopt a Mikvah) אחת או שנים, ויפקחו על זה באופן תמידי שיהי כשר, ויהי שכרם הרבה מאד.

הגם שבאמעריקא, אין אני נותן עצה לעשות "ועד המקואות" לכל עיר ועיר, אדרבה כל מקוה יכשיר לעצמו ברב המכשיר, שבאם יעשו "וועד", יש חשש שלאחר זמן כשיתחלפו הרבנים, ויעבור ההנהגה לרב שאינו הגון או קל הדעת, אז יחריב כל המקואות מכל העיר, ויצא שכרי בהפסדי, כי בארצה"ב כל הרוצה ליטול את השם בא ונוטל, וכל רב יכול לתת הכשר אפילו בלא קרא ולא שנה, ולא שימש ת"ח. מה שאין כן באנגליה, שרק הבתי דינים קובעים בכשרות, ובפסקים, והלכות, אצל היהודים ואצל הממשלה, אין חשש שיחרוב מישהו הדבר לפי רצונו. ועוד כי בארצה"ב ישנו בכל עיר ועיר כמה מקואות, והבני תורה רוצים דוקא להשתמש במקוה המהודר בכל ההידורים, ועל ידי זה קנאת סופרים תרבה חכמה, ומוכרחים כל המקואות להדר, ע"כ טוב להכשיר כל מקוה לעצמו.

ג) דברים נחוצים, להרב הבונה, והרב המכשיר מקואות.

- מקוה צריך שני הכשרים, א- מרב הבונה שהוא נבנה בכשרות, ב- מרב המחזיק כשרותו שמחליפים המי גשמים וכו' בכשרות. וכשאנו מחליפים מי גשמים ומכשירים מקוה, ההכשר הוא אך ורק שהחלפנו המים כהלכה, ולא על בניית המקוה שהי' מקודם, כי מה אנו יודעים מה שהי', וצריך להיות שלט "כתב הכשר" בהמקוה, מן הרב הבונה, וגם מהרב המכשיר, מתי נבדק, וכל ההידורים שיש להמקוה, וכן כל הקולות שהשתמש בהכשרת המקוה מאיזה סיבה שהי'.

- יש בעיה שאני פוגש בזה מזמן לזמן, שקהלה שבונים מקוה, פעם נוטל תכנית מרב היודע בטיב מקואות, ופעם עושים הכל על דעת עצמם, ורוב הארכיטקטים הם גוים, ואינם יודעים הלכות כלל, וקוראים להרב היודע בטיב מקואות רק אחר שכבר נבנה המקוה, והרב לא הי' בשעת עשיית המקוה, ועל כן הרב אינו יודע איך נעשה, ויכול להיות שהמקוה הוא כבר פסול.

עובדא הי' לי לפני שלש שנים בעיר אחד באוקריינה, שבקשו תכנית מרב אחד מלונדון, היודע בטיב מקואות ונתן לקהלה דשם התכנית, ושפכו המקוה מבלי שיהיה שם, ולפני שפרכת המלט הניחו נייר זפת על הקרקע, ועל זה שפכו המלט, ועל זה יש תשובה במנחת יצחק זצ"ל ח"ז סימן פ"ה, שהמקוה הזה הוא אמבטי גדולה, ודינו ככלי בתלוש.

ועברתי דרך עיר הנ"ל בשעה ארבע בבוקר בתשעה באב, בדרכי מעיר לעיר לתיקוני מקואות, וראיתי הבעיה, ועוררתי שצריכים לתקן כהלכה, כי עכשיו דינו של המקוה כאמבטי, והרב המקומי באוקראינה אמר לי שאם הייתי בא בשעה שבע בבוקר לא הייתי רואה שום דבר, כי יבנה שם קיר. וכשאמרתי כל זה להרב מלונדון שהוא נתן להם התכנית והי' צריך להיות האחראי על המקוה, ענה אמר לי כי לא ידע ששפכו המקוה בכלל, ואף פעם לא קראו

אותו הקהלה לבוא לפקח ולהשגיח על המקוה.

ב"ה תפסנו הדבר בעוד מועד, ותקנתי המקוה ע"י ששברתי המקוה, והבורות, של מי גשמים, ובניתי אותם מחדש, כי לעשות נקב במקוה ובבור ולסתמו יהי מנוגד לתשובות רעק"א סי' ל"ט (ע"י פ"ת חיו"ד סי' ר"א סק"ב), ובפרט לטבול בתוכו, בבור המקוה, וגם יהי מנוגד להנוב"י, שבשעת שעושה הנקב בהחביות הי' בדעתו לסתמו בברזא, לא נתבטל שם כלי מהחביות, (תנינא סי' קמ"ב, פ"ת סק"ז). ועובדא כזה קרה גם כן בעיר פאדווה באיטאליה, ששמו פלעקסי-גלעז על קרקע עולם, ובצפון מיאמי-ביטש פלארידא, ששמו פלאסטיק על הקרקע עולם, ובכולם הייתי שם, כי אינני מניח לשפוך מקוה מבלי רב המכשיר.

- רב אחד כשהתחיל לבנות מקוה, קנה כלי ביטון שש אינטשעס אורך, רוחב, וגובה, כדי שהפאמפ שמוציא המים יהי נמוך מרצפת המקוה, ועל הכלי הזה בנה המקוה, ופסלתי המקוה שנבנה ע"ג כלי, וגם הכלי מעמד המקוה שלא יזחול המים, ושאל אותי אם ישבר הכלי ויסתמו בביטון אם יהי כשר, ואמרתי לו שאינני יכול להכשיר מקוה נגד פסק רעק"א (סי' ל"ט) והנוב"י (תנינא סי' קמ"ב) הנ"ל.

- לפני כמה זמן קראו לי לבנות בביטון מחדש, מקוה מעיין מים חיים, שכבר משתמשים בו כחמש שנים, כי באקראי עבר באותו עיר רב מבארא פארק, וטבל שם, וכששאל מי בנה המקוה, ענה הבונה, שהביא כלי גדול בתלוש, ונתנו בקרקע כי במעיין אי אפשר לשפוך מלט רפוי, וכמובן שזה כלי לכל הפוסקים.

- באחד המקואות, כשאמרתי להרב הדרך לבנות המקוה, וממה צריכים להזהר, אמר לי שאצלו אין בעיה, כי הגוי האטלקי כבר שפך הרבה מקואות, והוא יודע כל עניני מקואות...

(ד) הרב הבונה והרב המכשיר צריכים להיות אצל הבניה, ואצל ההכשר של מילוי המי גשמים מתחלה ועד סוף.

- רב אחד בנה מקוה מחוץ לעירו, ולא הי' שם כל זמן הבנוי, וכששאלתיו אם ראה כשעשו הצינורות, ענה לי שלא הי' שם, כי יש לו ביהמ"ד בעירו וצריך להיות שם בשב"ק, ובנתיים מלאו הקהלה בעצמם המי גשמים על ידי צינורות פסולות. ושתים רעות עשו בזה, א- שהצינורות הי' פסולים, ב- שאנשים שאינם יודעים בהלכות מקואות מלאו המי גשמים, והכל נקראת על שם הרב המכשיר, וצריכים הרבנים המכשירים לדעת כי המימרא של ר' חנניא בן עקביא "וכל העוסקים במלאכת שמים פטורים" וכו' (סוכה כ"ו ע"א) גם להם נאמרה, וכשעוסקים במקואות אין להם שום התחייבות אחר רק לראות שהמקוה יהי כשר ומהודר.

אשתקד בניתי מקוה בעיר טשערנאוויץ אוקראינה, לבקשת הרה"ג ר' מאיר רוקח שליט"א

אב"ד ק"ק קוזלוב - בארא פארק, ונגמרה בחצי אלול, ולא יכלתי להשהות שם זמן רב להכשירו, מפני שהייתי טרוד במקואות אחרות, בקשתי מהרב הנ"ל שיבוא לאוקראינה להכשירו, והוא שהה שם מחצי אלול עד עש"ק חוה"מ סוכות, כי רק אז מלאו הבור במי גשמים וממנו ילמדו וכן יעשו, ולא כמו שנעשה בהרבה מקומות. שאפי' הרבנים, אינם מכירים בהלכות מקואות ומחליפים המי גשמים אימתי שהם רוצים, וגם ישנו מקואות שעמי הארצים גמורים מחליפים המי גשמים, והשאלה הוא, מי הוא האחראי ועל מי סומכים להחלפת המי גשמים? הלא אינם בקיאים בהלכות מקואות... ולמה הדבר דומה למי שישחוט שור, או כבש, או עז, ומעולם לא למד שולחן ערוך הלכות שחיטה, האם תאכל משחיטה זה? ולמה יהי המקוה גרוע מזה?

- רב אחד הדריך ע"י הטלפון לאברך בעל עסקים, שמעולם לא החליף בור של מי גשמים, להחליף המי גשמים ולא ידע שצריך ליבש הבור לפני מילואו, וכשעוררתי להרב היתכן לעשות דבר כזה, ענה שאינו יכול לרוץ לכל מקוה ברחבי אמעריקא, להחליף מי גשמים, ופסלתי המקוה ולא השתמשו בזה עד שהצרכו להחליף מי גשמים.
- בכמה מקואות יש גוים שיש להם המפתח של המקוה, והם עושים כל הדברים הנצרכים, והם גם מחליפים המי גשמים בלי שום פיקוח מרב.
- הרב צריך להיות היחידי ורק לו יהי המפתחות של בורות מי גשמים, ולפני אגירת מי גשמים צריך לעיין, ולייבש, הגג הצינורות והבורות.

ה) כשמכשירים מקוה צריכים רב או בני תורה מקומיים, לפקח על המקוה באופן תמידי.

- ישנם רבנים מכשירים מקואות, שנותנים השגחות ברחבי אמעריקא, והרב בא לבקר המקוה משנה לשנה או לעשר שנים ויותר, וזה לא נכון, כי תמיד נמצאים בעיות במקואות אלו, וכן כשיראו מי הם הבלנים אשר עליהם סומך הרב עליו המקוה כל השנה, הדבר פשוט שאין זה הכשר טוב לבן תורה ומדקדק במצות, ואם הרב המכשיר אינו שם כל הזמן אז הבלן הוא הרב המכשיר, כי ההכשר נסמך רק על הבלן הזה, ולא יותר.
- כשנתיים נקראתי למקוה בסאן-פרנציסקא קאלפארניה, והי' על המקוה שלט הכשר מהרה"צ מהעלמיץ זצ"ל, שנכתב בשנת תשמ"א, והרב המקומי החליף המי גשמים בכל שנה ושנה, מבלי לדעת שצריכים לייבש הבורות, והי' המקוה פסול, והרב המקומי אמר לי שהרה"צ מהעלמיץ בא בכל שנה להחליף המי גשמים, ושהי' פה לפני שלש שנים, ולא ידע שהרה"צ מהעלמיץ זצ"ל, כבר נסתלק כשבע שנים, וכן מצאתי מקוה ביוטיקא ניו יארק, ששינוי הצינור לצינור פסול, ועדיין יש ההכשר של הרה"צ מהעלמיץ זצ"ל.

- כשנותנים הכשר למקוה, צריכים לכתוב, בכתב ההכשר, שתוקף ההכשר הוא רק עד יום ושנה שבדעתו לחזור ולפקח.

- לפני שנותנים הכשר למקוה, צריכים לראות שהרב המקומי שמניח המקוה ברשותו, אם הוא יודע בטיב הלכות מקואות, ואם הוא ירא שמים, ואם הוא בר סמכא. כי ישנם הרבה רבנים, ומצוי מאוד בשלוחי חב"ד שהולכים למקומות רחוקים, ולוקחים קורס מהירה, בישיבת תומכי תמימים לסמיכה כשלשה חדשים או פחות, ואינם מורה הוראות, והם רחוקים הרבה, והרבה מזה, הם רק מכירים ספרי חב"ד, וזה תפקידם ללמדם לאחרים, ולומדים בשבת קודש ספר הקדוש תניא, ומעודדים האנשים שיבוא להשיעור, אפי' כשיודעים שבאים באוטו בשבת קודש, ואומרים להם מה שאתם עושים מן המזוזה ולחוץ לבית הכנסת, זה לא ענייננו, ה' ישמרנו, ואסור להם בשום אופן לפסוק בהלכות, כשחיטה ועירובין ומקואות וגיטין חס ושלום, חס מלהזכיר. ואלו שמורים הלכות מבלי ידיעה, ובקיאות, בשו"ע ובפוסקים, הם מבלי עולם, הם עושים לדאבוני חורבן גדול, גם בארה"ב, וגם ברוסיה, ובכל מקומות מושבותיהם, ואני הגבר ראה עני בשבט אברתו, כי תמיד אני על אם הדרך על תיקוני מקואות.

- בכל מקוה שהולכים לפקח, צריכים ליטול עוד אנשים שיראו, שישמשו כעדים נאמנים, וגם מצלימה, וגם טייפריקארדער להאזין כל השיחה עם הרב המכשיר, כדי שאם ימצא איזה בעיה שלא יהי נתפס כגנב וכשקרן, וכמעט שהייתי בח... לולא שהי לי עדים כשרים, והתמונות.

גם יהיו התמונות לימוד לרבנים אחרים, שיוכלו לראות הבעיות, יש לי יותר מאלף תמונות מכל הבעיות שפגשתי בהם, ומזה אני עורך שיעורים בכוללים.

- צריכים להזהר אם בונים מקוה שיהי לטהרה, ולא לשם זנות ח"ו (עיי' יו"ד סי' קפ"ג באה"ט סק"ו בשם הריב"ש סי' תכ"ב).

נקראתי לפני שנה לבנות מקוה בעיר גדול בארצה"ב, וכששאלתי מי הם הנשים אשר ישתמשו בו, כדי לראות האין לסדר גובה המים בהמקוה, ענה לי שזה לבתולות הלומדים באוניווערסעטי בעיר זה לארבע שנים, ודואגים רק על איסור נידות החמור, ועל שאר איסורים אינם דואגים, ובי"ה לא בניתי להם, אבל רב אחד מבארא פארק הדריך להם, מבלי ידועה למה הם צריכים המקוה.

- צריכים להזהר אם בונים מקוה שיהי לטהרה, ולא לגיור, כי בדרך כלל בכל מקוה כשרה, כשיש בי"ד ועושה גיור, צריכים לקבל עול תורה ומצוות, ובלא זה אין הבי"ד טובל אותם, ועל כן הרפארעם, והקנסרביטים, רוצים לבנות מקואות, כדי שעייז יכולים הם ג"כ לטבול הגרים שלהם מבלי קבלת עול תורה ומצוות, כי מקבלים כסף הרבה לעשות גיור, עשרת

אלפים ככר כסף לגיור, עיין בתשובות דברי יואל, ובתשובות מנחת יצחק שמותר לבנות לרפא רעם מקואות אם מבקשים, אבל מכיון שעיקר כוונתם הוא לגיור שלא כהלכה, ולא לנידות, אולי טוב למנוע מזה.

נקראתי לפני שבועיים ע"י רב מבארא פארק, לבנות מקוה בבית הקברות בניו בראנסוויק ניו-ג'רסי, וכשגמרתי התכנית, אמר לי הבעה"ב של הבית הקברות, שאשים גם חימום להמקוה, שאלתי אותו למה צריכים חימום למתים, ענה לי שבעיר הזה יש הרבה אנשים ממדינת סין, ואצלם כשנולד בת זורקים אותה לחוץ, והוא מטפל עם הילדות האלו, לאמצם למשפחות יהודים שאין להם ילדים, וע"כ הוא רוצה לטבול אותם לגיור, ולא ידע שצריכים לזה ביי"ד, וכל ההלכות הכרוכות בזה, וכששאלתי אותו כמה גיור כזה כבר עשה, ענה לי, הרבה, כשהרב מבארא פארק שמע זאת ביחד עמי, התחלנו לבכות בדמעות שלישי, האך שהשטן רצה להכשיל אותנו במקוה שהוא דבר קדוש בישראל, עם דבר עכור כזה, וב"ה נצלנו.

- צריכים להזהר שלא לבנות מקוה לאנשים פרטיים, בבית פרטי, כי יש בזה מכשולות הרבה, א- הרב אינו יכול לפקח רק לפי הזמנה, ויכולים להסתיר הבעיות. ב- במשך השנים יכולים להחליף הבעלי בתים, והם יכולים לעצור בעד הרב מלבוא לפקח. ג- כדלהלן:

נקראתי בבית עושר גדול בבארא פארק, לבנות לו מקוה פרטי, גם אשתו יושבה שם בשלחן כשדברנו, וראיתי שהצפרניים שלה הי' ארוכים מאוד, שאלתי אותה באיזה מקוה את הולכת, אמרה לי במנהעטון, באיסט-סייד, אמרתי לה ששקר דברה, כי אני עשיתי כל השיפוצים בהמקוה במנהעטון, ואני מכיר את הבלענית, והיא לא מרשה מישהוא ליכנס למקוה עם צפרניים כאלו, אז אמרה, שלאחרונה הולכת במקוה אחרת בפלטבוש, ואני ובעלה ראינו מתשובותה שלא השתמשה במקוה בכלל, והתחילו לריב ביניהם, ויצאתי משם.

מקוה בבית פרטי, לא רק שיכשיר לה, שלא ליטבול במקוה, אלא גם יחפה על בת אחותה, ויכשיר את כל חברותיה שאינם הולכים למקוה, ויאמרו שמתמשים במקוה זו.

- צריכים לדעת כשקוראים לרב לתקן מקוה, ואח"כ אינו ציית, צריכים שישמע הקול בחוצות תיכף וגם בכתב, שהמקוה זה וזה, יש לה בעיה זה וזה, ובזמן קצר בא יבוא הרב בתחנונים גדולים, שרוצה לתקן המקוה, מפני שמנאו המשתמשים להשתמש בה, ודבר פשוט הוא כי הבונה והמתקן מקואות, לא יכלו, ואינם רשאים לנטות, כי בתורת משה לא ניתן לעשות פשר.

- אחר שתקנו המקוה, אם יש היתר על טבילות שעברו, אז צריכים לומר להציבור, או אפילו לכתוב בכתב, שהכל הי' כשר, כדי שלא לפגוע בנשים הטובלות, כי אלו הצאן הנשים הצדקניות מה חטאו, אע"פ שזהו פחיתת הכבוד לכם.

נקראתי על ידי הרב יוסף עמרם ווייסמאנדל שליט"א, לבדוק מקוה ביישוב מאנט-קיסקא, ומצאתי בה דברים הצריכים תיקון, והרב הלל וויינבערגער שליט"א דיין בהקהלה, ויושב ראש לענייני כשרות בהתאחדות הרבנים, לא רצה לתקנו, ואיים עלי שאם אפרסם הדבר נקום ינקם בי, ואחרי שראיתי הבעיות, אי אפשר לשתוק, פרסמתי בכתב לכל הישוב, שלא להשתמש בהמקוה, והפסיקו להשתמש בהמקוה, והוצרכו לתקנו בעל כרחו, ועל זה הוציא הדיין מכתב על הכותרת של התאחדות הרבנים שלא יקבלו עוד המודעות שאני מפרסם, בעיתונים "די צייטונג" ו"דער איד", וכמובן שזה מפסיד אסיפת כספים להרבה מקואות במקומות רחוקים, במקום שאין עוד מקוה בקירוב, והגם שהזהרתי לר' הלל כי הוא פוגע באיסורי כריתות, לא איכפת לו, ואם על איסורי כריתות אינו נסוג אחור, מה יענה על שאר ההכשרים...

- כשעוזרים לקהלה לבנות מקוה, תזהרו שיהי' להקהלה תכנית נכתב ונחתם על ידי ארכיטעקט, ואינזוניר, מוסמך, וגם שיהי' לו ביטוח מלא, כי אם יהי' בעיות במקוה שנפתח, יוכלו להאשים גם הרב.

- כלל גדול, "שמקוה שיש לה דלתות סגירות שלא יוכל איש לתהות על קנקנו, בוודאי יש לה בעיות הלכתיות", ולהכלל הזה אין לו יוצא מן הכלל, על כן כל מקוה צריכה להיות תמיד פתוח לכל.

(ו) בעיות גדולות, שמצאנו בשנתיים שעברו.

שקוראים אותי כהיום למקוה, יש זמן חכיה בערך כשנה, כי הנני טרוד בבניית מקואות במקומות שאין מקואות מציות בריחוק כשתי וכשלוש שעות, וגם לתקן מקואות שיש להם בעיות הלכתיות, ופעמים צריכות הנשים ליסע ע"י אוירון למקוה רחוקה, מדי חודש בחדשו, וכשאני מוצא זמן פנוי, ואני בא, אני רואה לדאבוני, שבאמת הייתי צריך לבוא לבנות או לתקן מקוה זו, לפני כמה זמן מקודם, כי הי' מקואות שהי' פסולות, והי' מקואות שהצרכנו לסתום הפה ולהעלים עינים ולהכשיר הטבילות שעברו, וכל הבעיה הוא משום שאין מספיק עסקנים, שעוסקים בבניית ותיקון מקואות.

- באחד המקואות בטעות נבנה האוצר של אגירת מי גשמים בגובה השוה לבור השקה, ועל כן אי אפשר להוציא המי גשמים מן האוצר לבור השקה, והגוי העיד מסיח לפי תומו, ששואב מן האוצר בפאמפ עם צינור ושופכו להבור השקה, וזה שאובים גמורים, וזה נמשכה כמה שנים.

תקנתי זה על ידי שבניתי בביטון על האוצר, עוד שלש פוס (3 Feet), ותיקון זמני עשיתי בבור השקה, שעד שיתמלא האוצר בגשמים, הבשתי בור השקה, ולקחתי צינור, ומלאתי אותו ביינ אדום שאין שאובין פוסלת בה (עיין יו"ד סי' ר"א סעיף כ"ג), ושמתי הצינור כחצי עיגול

שלא כדרך קבלה, ראשה האחד באוצר אגירת מי גשמים, וראשה השני במקוה, ונתהווה מינקת (סיפון בלע"ז), (ע"י שו"ע יו"ד סי' קכ"ד סעי' י"א, שמוצץ במינקת בחבית וכו'), והשלשה לוגין הראשונים אחר היין אספתי בכלי בלי נקב בשוליו למטה, ושפכתי לחוץ, והמי גשמים נתרוקן, מן האוצר אגירת מי גשמים, להמקוה, ועשיתי בהמקוה עוקה בפשוטי כלי עץ שאינו רחב הרבה, וחברתי לכותלי המקוה, ועליו שמתי ביטון רזה, שבע חלקים חול וחלק אחד ביטון, שיהי קרקע הראוי לבלוע, ומן העוקה נכנסו המים לבור השקה דרך נקב השקה, וממילא הי' המשכה, ואפילו אם נקבל שהסילון הוא מקבל טומאה, נטהרו המים ע"י המשכה.

ומה שכתב המחבר סי' ר"א סעיף מ', "יקוב הכלי בשוליו כל שהוא", זה לא עשיתי, כי אם הי' נשפך מהכלי מים, הייתי פוסק הקילות, ומייבש המקוה, והתחלתי עוד הפעם.

הגם שהעוקה היה באויר המקוה, ואינו מועיל המשכה (ע"י שו"ת חת"ס סי' קצ"ט), אבל היות שהמים נכנסים לבור השקה, והנקב הוא גבוה יותר משיעור מקוה, ע"כ מועיל המשכה, (ע"י חזו"א קמא ותנינא "והחלון"). וכמובן כל זה עשיתי, כי המים בבור של השקה הי' שאובין בלי המשכה, והמקוה פסול הי', ואין זה הוראה לאחרים בכל מקום ובכל זמן, ואחר כמה ימים כשנתמלא האוצר במי גשמים החלפתי המי גשמים בבור השקה.

• באחד המקואות, בפתח תקוה בארץ ישראל, יש מקוה זה ארבעים שנה, שנבנה ע"י ר' שאול אליעזר פערלמוטער נ"י (אחיו של ר' משה פערלמוטער ע"ה, דודו של ר' ברוך אברהם פערלמוטער נ"י ממאנטריאל, ור' שלמה הערצאג נ"י), תלמיד רביה"ק מסאטמאר זי"ע, והשתמש עד היום כמקוה היחידי בכל האיזור, אשר בטעות נבנה האוצר של אגירת מי גשמים בגובה השווה לבור השקה, ועל כן אי אפשר להוציא המי גשמים מן האוצר לבור השקה, והגאון הקדוש מרן הרמ"א פריינד זצ"ל מרא דארעא דישראל וגאב"ד העדה החרדית, המשיך המים ע"י צינור מינקת, שמצץ בפה, ואח"כ עזב הצינור והמי גשמים נמשכה על קרקע הראוי לבלוע, ולאחר שנתסלק כ"ק, קרא האיש לג' דיינים להכשיר המקוה, וסיפר להם האיך הכשירו כ"ק מרן הגאב"ד זי"ע, ולא ידעו כדת מה לעשות ושינוי הדברים, ולא המשיכו המי גשמים מן הצינור המינקת, על קרקע הראוי לבלוע, גם אחזו בצינור בשעת מילוי המי גשמים, והמי גשמים הלך ישר לבור השקה. כשראיתי הדבר, פסלתי המקוה, והפסיקו מלהשתמש בהמקוה זה, רק משתמשים בהמקוה השניה שעל ידה.

והיות שהאיש הוא בשנות שיח (תשעים), קשה לו לעלות על הגג לסתום ולפתוח הפקקים כשצריכים למי גשמים, לכן שינוי גם אופן הבאת מים להאוצר, שבמקום לאגר המים מהגג עושים לוח זמני על הרצפה, ואינו מחובר לקרקע. למעשה צריכים לבנות בביטון על האוצר, עוד שלש פוס (3 Feet), כי מי יודע מה יולד יום, ואיזה רבנים יבואו להכשירה, וגם שיוכלו לסתום מלמטה הפקקים של המי גשמים, ולתקן הדבר צריכים כחמש אלפים דולר, והנני בטוח כי מי שיסייע לתקן המקוה, בוודאי מרן הגאב"ד ימליץ בעדו בעולם העליון, כי בטוח אני שיש לו צער מזה.

- באחד המקואות, נבנה הבורות על ידי סינדער בלאקס, ובמשך הזמן נתהוו שם סדקים קטנים בין הבלאקים, ולא הי' באפשריות לייבש הבור של מי גשמים, ונתמלא הבור במים הרבה לפני ירידת הגשמים, והשאלה הוא האיד היו מחליפים המי גשמים כל השנים, או אולי נתהוו הסדקים ביום אחד לפני מילואו, או יום אחד לפני שבקרת המקוה?

ובכלל, המקואות שנבנו ע"י סינדער בלאקס, לא יעמוד לימים רבים, רק צריכים לבנות ע"י שפיכה מונוליטיק, דהיינו הרצפה והקירות בביטון בשפיכה אחת, וכשאני בונה מקוה הנני מוסיף בור החיצון בלי מונוליטיק ועליו זפת, ובתוכו הנני שופך בור פנימי, הבורות לחוד, והמקוה לחוד, ואז בעז"ה לא יזחול המקוה לעולם.

- באחד המקואות, הי' בבור של מי גשמים צינור קבוע להפאמפ, כדי לאפשר להוציא המי גשמים מתי שצריכים, ולמטה הי' טשעק-וואלף, על כן הצינור החזיק מים, והם שאובים, ובמשך השנים, נחלש הקוץ, והמים השאובים מהצינור, נפלו חזרה לבור מי גשמים בתחלה, וכל המקוה הי' פסול.

- באחד המקואות, עשו טבלה של מתכות למעלה בבור הזריעה, כי לא הי' חימום במקוה, רק מים חמים הולכים מהבולער להמקוה, וכדי שלא יצטרך לחמם כל המים שבבור זריעה, עשו הטבלה של מתכות למעלה בבור הזריעה לחלקו, והטבלה הי' בלי נקב, והמים החמים הולך מעל הטבלה להמקוה, וזה גרוע מזריעה בזחלין, וגם עלה ונתהווה חלדה על הטבלה, ונעשה ע"י שינוי מראת המים, וגם כל קומה התחתון ששם המקוה הוא מלא מים, וזה סימן שהמקוה זחל, וגם הי' נקב מפולש במקוה שדרך הנקב נכנס צינור החימום וזה הי' בתוך שיעור מקוה, וע"י שטבלו עלה המים עד הנקב ונעשה זחילה בשעת הטבילה, ובלי שיהי' להמקוה סימן לציין שיעור גובה המים.

- באחד המקומות, שעשו כטבלה הנ"ל, והי' שם עוד בעיה, שהעלים מהגג שבדרך כלל הם נשארים למטה בבור הזריעה, אבל ע"י הטבלה שטים העלים ישר לבור הטבילה, וחוצ' בעיות ההלכתי בזה, יש עוד בעיה שמרחק בנות ישראל מלטבול במקוה כזה. ובזה המקוה גם מצאו שכלה ביום חופתה שבאת בפעם הראשונה להמקוה, ומצאה שם שקצים ורמשים, והי' להכלה עגמת נפש נורא, ואולי גם חציצות אם דרסה על השקצים. וגם לא נתחלף המי גשמים כארבע עשרה שנה, וגם אין זכר של צינור, שיתברר על איזה דרך נכנס המי גשמים להבורות.

- באחד המקואות, הי' בעיה, שהמים זחל לחוצ' בשעת טבילה, ע"י נקב קטן של הצינור של המודד-חום, שהי' בתוך המקוה מן הנקב ולמטה שבע אינץ', ונתהווה מינקת (סיפון בלע"ז), אם הטובלת היא שמנה ונגבה המים, ונתמלא כל הנקב במים בלא אור, וע"י ירד המים שבע אינץ' בשעת טבילה.

- באחד המקואות, בשעת הגשמים הי' יורד המים להמקוה בשעת טבילה, וכמובן שיש להמקוה הזה שני בעיות, ראשית, שלפי הדברי חיים המקוה הוא זוחל, גם בשעת הכנסת המים, והשנית דחמירא סכנתא מאיסורא, שהמים יכול להגביה למעלה מקומת אשה בין הטבילות, ויש חשש שיטבע ח"ו, ואחר שעורר להרב המכשיר לתקנו, פקדו להצינור בפקק, ממטה למעלה, אבל אין להפקק על מה לסמוך, וכבדות המים יכול לדוחפו ממקומה לחוץ, וגם יש בעיה לפני אגורת מי גשמים, צריכים להוציא המים הנשארים בצינור וליבשו, כי שאובים הם.

- באחד המקואות, במקום להמשיך המי גשמים על קרקע הראוי לבלוע, הבלן מבלי שידע מה שהוא עושה שינה את הצינור לצינור כפוף, וגם הי' מקבל מים, מפני שלא ידע ולא הבין שיש צורך שהמים יזחול על הקרקע, וגם שצינור אסור לקבל מים, ככה היתה המקוה כעשר שנים, והשתמשו בזה. וגם החליפו הצינור למעלה בהגג, שעל ידו נתאגר המי גשמים לצינור פסול, ואין אחד שידע מזה הרבה שנים.

- באחד המקואות, הנקב להשופכין הי' באותו גובה כהנקב השקה, ומובן שלא הי' אף פעם השקה, כשלשים שנה ויותר מיום בניית המקוה, וגם הי' לה כלי מתכת שעליו עבר המי גשמים, והי' מקבל מים תחת הנקב מלמטה.

- באחד המקואות, הי' מקות חב"ד שבור השקה הוא למטה מן המקוה, והנקב השקה שעל הריצפה הי' סתום ברפש וטיט (ליים בלע"ז), על כן במקואות חב"ד צריכים לבודקו לפני השתמשותו, אם הנקב פתוח, ע"י שתחוב מקל ארוך בתוך הנקב השקה, כי על הרצפה הוא קל ליפול דברים, והוא ממעט שיעור הנקב, שהיא מוציא רמון (לפי מנהג חב"ד), או יכול לסתום כל הנקב.

- באחד המקואות, הי' רב שהכשיר מקוה בהרי הקטסקילס ולא החליף מי גשמים כעשר שנים ויותר, והי' שם גם פילטער נחבא, וכשתפסתי הדבר ודברי קשות להרב המכשיר, ענה לי כי בספר טהרת מים מהרב ניסן טלושקין ז"ל כתוב, שאינו צריך לחוש לכל זה, עניתי לו שהספר הזה נכתב לפני שבעים שנה בארצה"ב, כשהיו משתמשים במי העיר, ובאמבטיות שבבית, במקום מקואות, אבל עכשיו שאכשר דרא, והציבור רוצים מקואות עם כל החומרות וההידורים, ואין להקלות האלו שום תוקף.

- יש מקואות שהוא באמצע הבניה לכמה שנים ולא נגמרו, וכן יש קהילות שהי' צריכים לבנות מקוה, כי כשעה ושתים סמוך לעיר שלהם לא נמצא מקוה, ויש מקואות הצריכים תיקון, ורק החרדים נוסעים כמה שעות למקוה כשרה בעיר אחרת, אבל יש שנכשלים באיסורי כריתות, והאמתלא הוא טענת חסרון כיס. אז הרב המקבל עליו פיקוח על המקוה, צריך גם

לאסוף מעות ולתקנו, כמאחז"ל "עבדות אני נותן לכם ולא שררה" וחזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן, וכמו כן הדבר אצלי, שב"ה שרוב המקואות שאני בונה, ברוסיה, ובאוקראינה, ובסבוריא, אני דואג גם על הכסף.

- יש מקואות הרבה, שנבנו לפני כמה שנים, והם מחוץ לעיר מעיריות הגדולים, ובפרט מקואות הקיץ, כיון שהם היו המקוה הראשון בהעיר, ע"כ מוכרחים היו לבנותה בקילות הרבה, וכהיום שיש הרבה בני תורה בהעיר, הוא ממש ללעג ולקלס להשתמש במקואות אלו בלי ההידורים, הנחוצים לבני תורה, וכל פעם שהבני תורה מתוודעים שלא הי' להם מקוה מהודר, בכשרות, הם מלא טענות, ורוגזא על הרבנים, שמניחים המקוה כמו שהוא, מבלי להדרו, בטענת למה נגרע, וצריכים להדר המקואות האלו.

- הרבה מקואות ברחבי תבל יש להם סילונות כפופות, ומהם שמקבלים מים גם כן, ואין להם אמבטי לעשות חפיפה, רק מקלחת, ואין להם ביה"כ, שיאפשר לאשה לבדוק צרכיה לפני שיורדת למקוה כמבואר בשו"ע, ואין להם חדר מיוחד לנשים ספרדיות, לרחוץ הידים ולברך ברכת הטבילה מחוץ לחדר החפיפה והביה"כ, אשכנזים מברכים בתוך המקוה, אינם צריכים חדר מיוחד.

- באחד המקואות בעיר וונעצא איטליה, היות שכל העיר בנוי על המים, היה מקוה שאין לה בור השקה בצד, רק בהרצפה יש נקב כמו באמבטי, ופוקקים הנקב בפקק גומי, וממלאים המקוה במי העיר, ופותחים הפקק, ויורד קצת מן המים למטה להים, והוא ניצוק חיבור, ובזה הכשיר המים שבמקוה, וצריכים לסתום הפקק תיכף, שלא יזוב כל המים להים, (עיי' ספר משבית מלחמות, וספר מקוה ישראל, וספר פלגי מים, מה שהי' בעיר רוויגו באיטליה בשנת ה'ש"ס ליצירה, מובא במשניות טהרת יו"ט ח"ט). אבל ראיתי שהמקוה אין לה חימום, הבנתי שנותנים מים חמים מהבולר כ- 110° , שעד שיטבלו יתקרר ל- 96° , שאלתי להבלן, האידן יכול לירד למטה עד רצפת המקוה לסתום הנקב עם הפקק במים חם גבוה? ענה לי, שכן הוא באמת שאיני פותח וסותם הנקב למטה, רק אמר להבלנית, שיאמר להטובלת לעשותה.

נסיתי לעורר להרב אודות המקוה, ונפל דברי על אזנים סתומות, ולא רצה לשמוע כלום. בשבת קודש נתנו לי עליה בביהמ"ד שהי' שם כשלש מאות וחמשים אנשים חוץ מנשים וטף, ולפני שעליתי הגבהתי להספר תורה ואמרתי להם שבספר תורה הזה אין לקרות, וצריכים למוכרו לתקן המקוה, כי עד עכשיו המקוה שלכם פסול דאורייתא, והרב דשם לקח הספר תורה ורצה ליתן אותי בח... שחשב שאיני יודע ההלכה של ניצוק חיבור, ולכן אני פוסל המקוה שמשתמשים בו כמאה שנה, אמרתי לו שהבלן אמר שאינו פותח הנקב בכלל, ובלחש התפללתי להשי"ת ענני ה' ענני, שלא ישקר הבלן, והבלן אמר להרב שנכון הדבר, ומאז כשש שנים ויותר

שקבל משרת להיות בלן אף פעם לא פתח הנקב, והכריז הרב שאין ממשיכים לקרות עד שיהיה הכסף הנדרש לתקן המקוה, עד שעמד גביר אחד ושאל כמה כסף צריכים לתקן, אמרתי לו כשלש אלפים דאלער לבנות בור השקה בצד, וקיבל על עצמו לשלם, וביום ראשון בבוקר כבר הי' בהמקוה ארכיטעקט וסדרו הדבר, ולאחר ארבעה שבועות הי' שם בור השקה בצד במי גשמים, וסתמתי הנקב למטה.

• מקואות הקיץ, צריכים גם כן להחזיקם במצב הכשרות, כי גם שם נאמרו הלכות מקואות, כמו שמחזיקים המקואות בעיר בכל השנה, כי זה כארבעה שנים שהנני עסוק לתקן מקואות הקיץ בהרי הקטסקיליס ורובם ככולם כבר יצאו מאפילה לאור גדול, וכל השנים היו תחת השגחת רבנים פרטיים, וגם התאחדות הרבנים, ונשכח הפסקים של הרבנים דהתאחה"ר מקודם, הגאונים הצדיקים מצעהלים, פאפא, שארמאש, ריסקווא, העלמיץ, קאפיש, סארוואש, דעברעצין, זכר כולם לברכה, ולהבחל"ח הגה"צ מקאשוי שליט"א, ועוד כמה רבנים, בשו"ת שלהם אודות הפילטער שאסרו, ויש מהם שאסרו אפילו בדיעבד והצריכו לחזור ולטבול, וכן הי' סילונות הכפירות, ומהם שמקבלים מים, וכן מה שכתבו לחשוש לנתן ונטל סאה, וז"ל רבינו ז"ל בתשובת ד"י: ומי יכול להתיר מקוה נגד פסקו של הדברי חיים (שו"ת דברי יואל סי' ע"ט), והי' מקואות שמהיום שהתחילו להשתמש בהמקוה, עשר שנים ויותר, ולא התליפו המי גשמים, וגם הפילטער עבד בהם באופן קבוע כל השנים, וכן מה שכתבו אודות מקוה חב"ד בבור תחתון תחת המקוה, שלכתחילה אין להשתמש בו (שו"ת דברי יואל סי' פ').

והיות כי בין פסח לראש השנה, שופכין כל המקואות, ברוסיא ובאוקראינה ובסבוריא, כי בחורף אי אפשר לשפוך ביטון, ובין פסח לשבועות כשממלאים בארצה"ב את מקואות הקיץ במי גשמים אין לי פנאי לפקח, וצריכים פיקוח רב לפני הקיץ בכל שנה ושנה, כי בחורף המקואות מתקלקלים מחמת הקור והאי חימום בבנין, על כן צריכים האברכי הכוללים לפקח, גם על המקואות הקיץ.

ז) חוברי חיבורים החדשים, קיצורים בהלכות מקואות, והפוסקים מהם הם מבלי עולם. ושלא יעשו חידושים במקואות, רק יחזיקו במנהגים הישנים.

• החורבן במקואות הוא כי יש רבנים שלא למדו ולא שנו הלכות מקואות, ולומדים קיצורי הלכות מאחרונים מזמננו, ומשם פוסקים בהלכות מקואות שנים רבות, וגם יש בעי' שאפילו בני תורה שידועים הלכות מקואות, לא נותנים לב לחומר הענין שחייבי כריתות כרוך בזה.

בשנים האחרונים יצאו לאור כמה ספרים על הלכות מקואות.

• ספר מקוה מים, עשה חורבן גדול, מצאתי בעיר אחד, שלא יורד שם הרבה מי גשמים,

והרב דשם מילא את בורות מי גשמים במי העיר, ושאלתי את הרב למה ועל מה עשה זה, הראה לי הספר, שמביא בשם החזו"א, שאם הרב רואה שיוצא מכשולות, ימלא המקוה בשאובים בהמשכה. ומה גדולה הקלקול שעשה המחבר בזה, שפירסם את החזו"א, שעכשיו כל רב אומר, שאם לא ימלא המקוה בשאובין, יצא מכשולות, כי לא יהי מקוה... וממילא הרבנים סומכים על זה, לכתחילה, למלאות הבורות במי העיר.

גם מכשיר קרח מלאכתי, ולמעשה פעם אחת הצרכתי להכשיר מקוה בקרח מלאכתי, במקום שלא יורד גשם רק פעם בשנתיים או שלש, והרבנים התירו לי, אבל הי' תנאי כפול כבני גד ובני ראובן, שאף אחד לא יתודע מזה, כדי שלא יבואו לידי מכשול לעשות כמתכונתו, ובודאי לכתוב בספר היתר לדורות, מבלי שאלות הרבנים, הוא חורבן עולם, וארמז בקצה המטה, בענין קרח מלאכתי, שידוע דעת כ"ק רבה"ק מסאטמאר זי"ע, בספרו שו"ת דברי יואל אוסרה, בכמה תשובות, ומעשה רב שכתב להיפך, וכל זה הי' בצנעה ובהסתר וד"ל.

גם עשה חורבן במקוה, בעיר סאן-פראנציסקא, כי לא תיקן כל הדברים הצריכים בהמקוה, שכתבתי להם, ואשר לזה הסכים גם הגה"צ כ"ק אדמו"ר מקאשוי שליט"א, ועל כן הבני תורה נמנעים מלהשתמש בהמקוה, והם צריכים לנסוע כתצי שעה למקוה אחר.

גם עשה חורבן במקוה, בעיר פאליאלטע קאליפארניא, שבנה מקוה ולא הי' שם בעת עשיית הצינורות והמילוי המי גשמים, ונעשה ע"י אנשים שהבני תורה אינם סומכים עליהם, וכשהרה"ג ר' חיים קרייזווירטה שליט"א רב דאנטווערפן, רצה לברר אם הוא ראה עשיית הצינורות ומילוי המי גשמים, תלה הטלפון כמה פעמים על הרב ולא ענה, ע"כ פסל הרב קרייזווירטה המקוה, שלא להשתמש בה.

גם עשה חורבן במקוה, בעיר יודזשין אראגאן, שבנה מקוה בבית של עכו"ם, כי הגוי נדב הקרקע לבנות עליו, עד שימכור הבית, הגוי מתחזק דתו הנוצרית, ומלמד לשלשה ילדיו דת נוצרית, והיות ואשתו ישראלית, אפילו גרה עם גוי, בנה בביתו מקוה... והרה"ג ר' משה ניישלאס זצ"ל, אסר לי לבנות שם מקוה, והיינו באמצע לקבץ כסף לבנותה במקום אחר.

• ספר מקוה מים חיים, שלקט מרבינו הק' מסאטמאר זי"ע, כל החומרות והידורים שרבינו ז"ל הי' במקואות, וכשהראתי להמחבר, במקוה בהרי הקטסקיליס, שהוא מהבעלי מכשירים, על כמה הידורים, שצריכים להיות ואינם שם, על זה כתב בספרו, תירוץ יפה על כל דבר ודבר, וזה גם מתאים לשיטת רבינו, שכותב אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה ביום אל תהרהר אחריו בלילה שמא עשה תשובה "ודאי" עשה תשובה... היינו שבילילה כתב תשובה שכל מה שהוא עושה הוא בטוב:

בדף קצ"ה כותב: למה אין צריכים לחשוש למי מקוה שהיד סולדת בו, אי בטלי מתורת

מים עכ"ל. אבל מה נעשה שהרבנים הגאונים חששו לשיטת רש"י, עיי' ס' לחם ושמלה (סי' ר"א סעיף נ"ב אות צ"ה), ועיי' ס' ויחי יוסף בהקדמה, וכן עמא דבר שהרבנים תופסי מקואות חוששין לשיטת רש"י.

בדף קנ"ז כותב: מקוה (בור הטבילה), שממלאים אותו במי גשמים, אין צריכים עוד בור השקה להשיק המקוה, הגם שא"א ליבש המים תחת האבנים, וסיים, לא אאריך בגוף מציאות הדברים דהוי חשש רחוק עכ"ל. אבל מה נעשה כי הרבה מקואות קלקלתי על מנת לבנות, ומצאתי הרבה יותר מג' לוגין תחת האבנים, ובפרט אם יש אבני שיש על הרצפה כמו שהי' במאנרא לפני שפתחו המקוה, כשנשאו הרעילינג על מדריגות המקוה ונתקע הרעילינג בהשיש, ונשבר חתיכה ממנו, וראו הכל שנתקבץ מים תחת השיש יותר מג' לוגין, והסכימו לתקן הדבר, והחליפו כל האבנים ומילאו תחתיהם בביטון. חוץ מזה יש לי בירור להלכה באריכות שצריכים השקה, כי המים שמתחת האבנים פוסלים את המקוה בתחלה, ואין כאן המקום להאריך.

עוד טעם למה מקוה (בור הטבילה) שממלאים אותו במי גשמים, צריכים עוד בור השקה להשיק המקוה, כי יש מקואות הרבה שמתקבצים מים מתחת החרסינה בהכותלים, וצריכים שעות הרבה לייבשם, וכשצריכים למלאות המקוה ואינה יבשה כל צרכה, משתמשים בקולות, כמו שראיתי פעם במחנה הקיץ כולל קאנטרי בווייט לעיק, ששמו ביטון וואדער-פלאג על המים, שלא יראו אותה.

גם הי' שם הבור של מי גשמים ריק, והי' סדק בכותל שבין המקוה והבור של מי גשמים, וזחל מים מהמקוה להבור של מי גשמים, ואם הי' מלא במי גשמים, אז המים משתווים הגובה.

במקוה הקיץ בכולל קאנטרי בעיר וואודרידש, גם יש מקוה (בור הטבילה) שממלאים אותו במי גשמים, ולא משיקים לבור מי גשמים, וזה כמה שנים שהנני מבקש מהם שישתמשו גם בבור השקה.

בעיר נייטרא, יש מקוה (בור הטבילה) שממלאים אותו במי גשמים, ולא משיקים לבור מי גשמים, רק משתמשים בהמקוה בלי השקה, וסתמו הנקב השקה בגומי, ועל זה יש חשש מעמיד בדבר המקבל טומאה, אבל יותר גרוע הי', שבמשך הזמן נתקוץ הגומי, והי' זחילה בשעת טבילה, זחילה עיי' אדם הטובל, (עיי' ש"ך יו"ד סי' ר"א ס"ק ק"כ).

עוד טעם למה מקוה (בור הטבילה) שממלאים אותו במי גשמים, צריכים עוד בור השקה להשיק המקוה, כי כשפותחים הפקק מן האוצר, להכניס המי גשמים להמקוה (בור הטבילה), לא יהי' חשש של הוי' עיי' אדם, עיי' חת"ס בתשובות, שזה רק מסירת המונע, ובהשמטות חושש לזה.

על כן נלך בעקבי הצאן להשיק המקוה בבור של מי גשמים, כמו שעשו רבותינו הגאונים והצדיקים, בכל הדורות הקודמים, ומנהג אבותינו בידינו, וחדש אסור מן התורה.

בדף קל"ה כותב: דרך האומנים דבעת בניית האוצר מכניסים סילון PVC, אם יש מקום להחמיר שלא להכניס, ומסיק בדף קל"ח: בוודאות לית דין צריך בושש להכשיר, רק כיון דאפשר לתקן, ע"י שקודם שיקבע בתוך הכותל ינקבו את הסילון בב' וג' מקומות לבטלו מתורת סילון, אז אליבא דכ"ע דין בנין עליו ולא שם כלי עכ"ל. הדברים אינם מובנים, למה כשעושין ב' וג' נקבים הוא יותר קבוע מבלי נקבים, הלא הצינור הוא עובר בתוך הכותל של האוצר, מפולש מצד אחד לשני, וקבעו בביטון ובנה עליו ביטון. וגם כי אפילו יעשה כמה נקבים, אם יש להסילון בית קיבול דהיינו חקיקות, בין הנקבים, לפני שנקבע, נקרא כלי שחקקו ולבסוף קבעו ופסול לכו"ע, ואפילו הקבעו בבנין אינו מועיל כי כלי העושה שאובים אינו תלוי בקבעו בבנין, ואם יתהווה חקיקות אחר שנקבע בבנין, שם כלי עליו לשיטת הגהות מרדכי, ולשיטת הכסף משנה החוקק בצינור כל שהוא, כל הצינור כלי נקרא, ולהנוב"י (תנינא ס"י קמ"ב) קבעו ולבסוף חקקו, כשר רק לטבילה דרבנן, דהיינו לטבילת כלי זכוכית או לבעלת כתם.

אני עשיתי כמה אוצרות בלי סילון, רק סתמתי בגומי מבחוץ, ואפילו מאבד כמה טיפות מים אינו כלום. הרה"ג רבי מאיר בראנדסדורפר שליט"א בעמ"ח ספר קנה בשם, שם חתיכת שיש, כדי שהפקק יחזיק יפה, כי מהדר שלא להשתמש עם PVC, כי בארץ ישראל מחזיקים המורי הוראות לפלאסטיק שמקבל טומאה, וגם טובלים כלי פלאסטיק, אבל בחוץ לארץ לא חששו (ע"י תשובות ויחי יוסף). ועל זה גם כן יש לי דין ודברים, כי באם יתהווה חקיקות בהאבן, יש לה בעיה של הנוב"י הנ"ל, של קבעו ולבסוף חקקו, שכשר רק לטבילה דרבנן.

בשנה שעברה בניתי מקוה בק"ק סאטמאר בסט. 8 וויליאמסבורג, במקום שהוא הדיין, עבודה קשה של כמה חדשים עבדתי ללא תשלום גמול, והרבה כוחות השקעתי, שיהי בכל ההידורים, והוא מילא המי גשמים לפני שהי לי הזדמנות לעשות קרקע הראוי לבלוע כשיטת הרמ"א, כי הביטון של המקוה אי אפשר לחשוב אותו כקרקע הראוי לבלוע, מפני שאנו שמים חומרים בביטון נגד רטיבת מים, וצריכים להשים ביטון רזה, שבע חלקים חול וחלק אחד ביטון, וכשאלתי אותו היתכן שמלאת המקוה בלא קרקע הראוי לבלוע, ענה לי שזה רק אליבא דרמ"א, ומתוך תשובתו נראה שרבינו זצ"ל בתשובותיו אין מביא הרמ"א... ואעפ"כ הי' לי סייעתא דשמיא גדולה, שלא היו יכולים להשים בבור מי גשמים, הפלעקסי גלעס, שמבדיל בין בור העליון והתחתון, והיו צריכים להוציא עוד הפעם כל המי גשמים, ואז שמת קרקע הראוי לבלוע, לפני שמילאו שנית, וע"כ הנני מבקש מכל המחברי ספרים שהיות שהלכות מקואות הוא דבר חמור מאוד, וכל הרבנים הם מלקטי קיצורים קיצורים, וכשרואים איזה היתר זה

להם כמוצא שלל רב, על כן צריכים להזהר מה שכותבים, ולא לפסוק מהקיצורים, וגם להחזיק מנהגים הישנים המקובלת לנו מדור דור.

ח) רשימה ממקואות שהחרדים משתמשים בה הצריכים תיקון.

- עזרתי לרב לבנות מקוה בקלעסאן עוו. עבודה קשה של כמה חדשים עבדתי, והרבה כוחות השקעתי, שיהי בכל ההידורים ללא תשלום גמול, ושמתי הנקב השקה צינור של שלשה אינצ'ס בגובה שבין 45 ל 48 אינצ'ס, ורב אחר הדריך אותנו להרימה עד 51 אינצ'ס, ושנים רעות עשה בזה, א- כי ילדים קטנים יכולים לטבוע ח"ו במים גבוהים, ב- כי על ידי גובה המים הוא קרוב מאוד לנקב של הבור זריעה, וזוחל לחוץ בשעת טבילה.
- בניתי מקוה לכולל בני משה בסט. 9 בויליאמסבורג, עבודה קשה של כמה חדשים עבדתי, והרבה כוחות השקעתי, שיהי בכל ההידורים ללא תשלום גמול, ואחר שפיכת המקוה, הבעה"ב של המקוה לא רצה לעשות סילונות ישרות, כי בדרך כלל כשבע"ב בונים מקואות, או בית הכנסת, הוא רק לחשוך כסף ממכס, או כדי לאפשר בניית הבנין על כל השטח, וביקש מרב אחר לגמרו ולהכשירו, ועשו הצינור ממתכות וכפוף ומעכב מים.
- בניתי מקוה לכולל אברכים סאטמאר בקיפ סט. בויליאמסבורג, עבודה קשה של כמה חדשים עבדתי, והרבה כוחות השקעתי, שיהי בכל ההידורים ללא תשלום גמול, וגם מעיין ארטישיון, ונפל צינור שהי בו חקיקות, מהיד של אחד שלא היי לו לפתוח המעיין, ונפסל המעיין (עי' שו"ת יגל יעקב, ושו"ת הגה"ק מנאסויד זצ"ל מה שקרה בעיר סאטמאר). ובקל יכולים להעלותה, והדיין דשם אינו מסכים להעלותה, והיות שאינו יכול להעלות מים נקיים, הם מוותרים על המעיין, שאצלי הוא דבר קל לסדר, ואני מוכן לסדרו אם מסכימים להוציא הצינור.
- ישנו מקוה בעיר מאנרא, שהצינור של מי גשמים, עשו עם סינדער בלאקס, ויש על זה חשש של חקקו ולבסוף קבעו (עי' בתשובות לבושי מרדכי תנינא סי' ק"ו), ועוד חשש כי החורים הקטנים הם בית קיבול העשוי למלאות בביטון, ובקל אפשר להחליפו. ויש שם בעיר עוד מקוה של קהל בני יואל, שהצינור נשפך בביטון, וגם יש לה עוד הידור שהמי גשמים באים ישר להמקוה, בלי ההיתר של מסירת המונע.
- ישנו מקוה בעיר מאנטיסעלא, שיש לה רק בור אחד לזריעה ולהשקה, ויש חשש של נתן סאה ונטל סאה, או כולו שאוב אם אין הנזחלים מתערבים (תשובות דברי יואל, ומגדלות מרקחים), וכמה עוזר הבור תחתון שלא להתערב אין בידינו לדעת, ובפרט כי הכנסת המים הוא בזרם ובכח. וגם יש אבנים עם חקיקות ובתי קיבול מפסיקים בין הבור העליון והתחתון, וכשירידים המי גשמים הם מגיעים מקודם על האבנים המקבלים, ויש חשש שאובים, וזהו

תחת השגחת הרב באב"ד מטארטיקוב.

- ישנו מקוה בעיר עלענוויל, שהגג והצינורות צריכים תיקון, והרב המכשיר הסכים שבאמת צריכים לתקנם, אבל בשנה שעברה כבר הי' לאחר אגירת מי גשמים, על כן לא תיקנוה עדיין, וכתבתי לכל הדיינים שבאיזור, שלכתחלה לא ישתמשו בהמקוה, כי יש מקואות לא רחוק משם יותר מהודרות, וזהו תחת השגחת הרב באב"ד מטארטיקוב.
- כל פעם שמוצאים מקוה אנשים, שלא נבנה בהידורים שצריכים להיות, התירוץ על זה הוא, כי זה רק לגברים, אבל צריכים לידע, א- כי גם כלים טובלים במקואות אלו, וטבילת כלי מתכות הוא דאורייתא, ב- המקואות האלו הם דוגמא לבני תורה ללמוד ממנו לבנות למקואות נשים גם כן, ג- כתוב בשו"ת מגדלות מרקחים מהגה"צ מצעהלים זצ"ל, וגם בס' שומר אמונים, שאם טובלים לקריו אז מספיק תשעה קבין, אבל לתוספות קדושה צריך לטבול במקוה כשרה ומהודר כמו לנשים.
- ב"ה לאחרונה אכשר דרא, ונתרבו הרבה מקואות, אפילו של גברים, בגנות בלי עיכובי מים, וסילונות ישרות, ועם כל ההידורים הצריכים במקואות.
- ראו מה בין בני לבן חמי, הייתי במדינת ספרד לבנות מקואות חדשים, ולתקן מקואות הישנים, מצאתי אחד מהמקואות אשר הנקב להשופכין אשר היתה טמון בבור של מי גשמים, הי' באותו גובה כהנקב השקה, ומוכן שלא הי' אף פעם השקה, כשלשים שנה ויותר מיום בניית המקוה, וגם הי' שם כלי מתכת שעליו עבר המי גשמים, והי' מקבל מים תחת הנקב מלמטה, וגם הי' שם סילונות כפופות, וכדי שלא יצא לעז על הטבילות שעברו, וגם כי ישנו שם גרים וגירות, ואם טבילתם נפסלת ישנו פסול על בניהם ונכדיהם, ומהרבנים שלנו לא הי' מי שרוצה לפסוק השאלה, והצרכתי לשאול, מרבנים מחוגים אחרים (הספרדים), והתירו, והרב והקהלה אמרו שרוצים לשאול אצל רבנים יראים ושלמים, ובקשו התמונות ממני, ונסעו לארץ ישראל, לשני פוסקי הדור, הרב ניסים קרליץ שליט"א, והגר"ש וואזנער שליט"א, ואמרו שאם הם לא יתירו הטבילות שעברו, מקבלים על עצמם הפסק של הרבנים, ומה שיצא יצא, והרבנים הצריכו לטבול שנית, לחומרא, דהיינו שאין להם ברירה להשאר להיות גוי. רואים מזה שכלל ישראל רוצים הטוב, והמהודר, למהדרין מן המהדרים, ואין להרבנים למצוא התיריים, משום שקל ונוח להם.
- המקוה מעיין של קהלת פאפא בויליאמסבורג, שיפצו המקוה בקיץ העבר, ושמו אבני שיש חדשות במקומות הטבילה, והגוי הבונה עשה חריצות בהשיש כדי שלא יתחלקו, וממילא נפסלו המקום הטבילה, כי אשה לא תעמוד על כלי, (בס' ערך שי, ובס' תשורת שי), לפני שפתחו המקוה מחדש עוררתי זה לכ"ק אדמו"ר מפאפא שליט"א, והראה לי הכרת הטוב, וצוה

שיציאו כל האבני שיש, וישימו חדשות במקומם, שעלה לו עשרים אלף דולר, הגם שהי יכול לסתמו במלט, אבל במשך הזמן כשיגרר המלט, יכול להיעשות עוד הפעם בית קיבול, ע"כ עדיף להוציא, ותשח"ח לו, וממנו ילמדו וכן יעשו.

ט) אני עוסק כעת לבנות מקוואות מעיין:

א- בעיר סקווירא ניו יארק, מתרחבים המקוה מעיין, ובונים שמונה בורות חדשות לטבילה.

ב- במאנטיסעלא - קאמישע לעיק, בישיבת וויזניץ בגיבורץ מצאו מעיין, וכשיתפתחו יטבלו במעיין שאינו נפסק, שכשר לזבים ולזבות, ולמצורעים, ולמי חטאת, כמו שיש בקהלת פאפא בויליאמסבורג, ובסקווירא - בניו סקווירא, ובקרית טאהש - במאנטריאל, ועכשיו מתחילים לפתחו, ואח"כ יכשירו המעיין, וכדי ההזדמנות הזאת למי שרוצה ללמוד למעשה, כי אין הדבר מתרחש בכל יומא, ויכולין לטלפן לי לדעת איך המקוואות מתקדמים.

י) דברים נחוצים לרב המחזיק מקוה.

- צריכים לחזק ללמוד וללמד לאנשים ונשים הלכות נדה ופרישות, ארבעה ימי טומאה (לנשים ספרדיות), או חמשה ימי טומאה (לנשים אשכנזיות), הפסק טהרה, שבעה נקיים, בדיקת פעמיים ביום, טבילה במקוה כשרה. כי הלימוד הזה הוא מאוד מוזנח, וכמעט שאין מי שילמד להנשים חיובם בהלכות אלו, לדעת הנהגת אשה יהודית כשרה, ויש הרבה נשים כשמפסיקים לראות דם, תיכף הולכים למקוה בלי כל הדברים הצריכים.

- יש הרבה נשים ומצוי מאוד ברוסיה, שלא שמרו הלכות נדות, ועכשיו הם זקנות ומסולקת דמים, צריכים לדעת שאפילו הנשים המסולקת דמים, אם לא טבלה במקוה, צריכה לפרוש מבעלה מתשמיש ארבעה ימים (לנשים ספרדיות), או חמשה ימים (לנשים אשכנזיות), משום פולטת ש"ז, ולעשות הפסק טהרה, ולספור שבעה נקיים, ולעשות בדיקות פעמיים ביום, ולטבול במקוה כשרה, כי עדיין היא בנידותה, עד שטובלת.

- הרב המכשיר צריך לייבש את המקוה לפני מילואו, ובפרט אם הוא מקוה שנכשרה ע"י זרועה, וגם המקוואות שיש להם מעיין ארטיזיאן, כי שלשה לוגין, או רביעית בתחלה פוסל את המקוה, ובארץ ישראל ובכל המקומות שרבנים ותלמידי חכים מצוין שם, הרבנים עצמם מפקחים בכל יום אם יבשו הבורות לפני מילואו, ובלי זה אינם מניחים שימלאו המקוה.

- שיהי על כותל המקוה, מספר טלפון של הרב המכשיר, שיתאפשר להבלין לטלפן להרב על כל דבר ודבר, וגם כל פעם שצריכים לשנות מה שהוא במקוה, או כשמתקנים הגג, או הצינורות, או המקוה בעצמה, וכן אם נתהווה שאלות על המקוה, או חציצה וחפיפה, וכו'.

- צריכים להחזיק המקוה נקוי ביותר, וגם מצוי עכשיו מחלה חדש בשם ליגיון-דיזיס, ומצוי במקוה מים, ויש בזה משום סכנת נפשות, וכבר סגרו שני מקוואות, והצרכנו להשים אוזונצטאר, בין בבור הטבילה ובין בבור הגשמים, ועובד בשעת טבילה ג"כ, כי לולא זאת, צריכים לסגור המקוה, והרוצים יכול לראותה במקוה סאטמאר בקליימער סט. וויליאמסבורג, וכן במקוה של אסא הארדווער סטאר בלי עוו.

- צריכים להשים שלט על הדלת מבחוץ המקוה, עם מספר הטלפון והכתובת של הבלנית, אם אשה מתאחרת לבוא, או שצריכה לחזור עוד הפעם אם מצאה חציצה, ותמצא המקוה סגורה, שתוכל לטלפון, ובשבת ויו"ט תוכל לילך באופן אישי להבלנית.

- בלענית, אם היא כעסנית או שהוא עצבנית, צריכים להעבירה תיכף ממשרותה.

- צריכים להזהר שיהי' בטוח מלאה להמקוה, כי אם יפול הנופל ממנו, ויוזק.

יא) בכולל רמ"א בויליאמסבורג, לומדים כעת הלכות מקוואות, וב"ה יש לי זכיה גדולה לבוא כשיש לי פנאי, ליתן שיעור בהלכות מקוואות ועל הפרקטיקה, ואני מראה להם תמונות מכל הבעיות המתרחש בכל רחבי תבל במקוואות כדי שיבינו, גם קבלתי על עצמי שלא ע"מ לקבל פרס, כמו כל המקוואות שהנני בונה ומתקן, לבנות שלש מקוואות של גברים בבארא פארק, להאדמו"ר מרחמסטריווקא שליט"א, ולק"ק נייטרא בארא פארק, ולהרה"ג מסעמיהאלי שליט"א, וב"ה גמרתי עכשיו לבנות המקוה בק"ק גאלאנטא וויליאמסבורג, ולפני ששפכו המקוה הי' שם כל הכולל, ללמוד הלכה למעשה, והפרקטיקה, הגם שאינני מטפל במקוואות גברים, כי אין לי פנאי על זה, אעפ"כ כדי שילמדו אברכי הכוללים הפרקטיקה, יצאתי חוץ לגדרי, ויכולים לטלפן לי לדעת איך המקוואות מתקדמים.

יב) יש הרבה אברכים חשובים שרוצים להיות מורי הוראות בישראל, או שכבר הגיעו להוראה, ועדיין אין להם בנים או שיש להם ילדים קטנים, וגם יש כאלו שכבר חתנו בניהם, ורוצים לנסוע לשנה או שנתיים למקומות רחוקים לתקן היהדות, יכולים לפנות אלי, כי יש ביקוש מהרבה קהלות, וביניהם גם קהלות עשירות, ויהי' לתועלת הן להאברך, שיקבל דיני ממונות, והן להקהלה, שיקבלו הדרכה ממנו לשמירות תורה ומצות, כי למעשה כעת רוב המשרות נתמלאו ע"י מורי הוראות, קלים וריקים, ואינם בני תורה.

ביקרא דאורייתא

נחום ראזענבערג

נ.ב. נספח למכתב הזה, רשימה של כל המקוואות בכל רחבי תבל, כדי שכל אחד יאמץ מקוה.

(Adopt a Mikvah Program)

Rabbi Nachum Rosenberg

115 Clymer St. Suite # 6-E
Brooklyn, N.Y. 11211-6770
Tel: 718-384-3674 Fax: 718-963-1110
Beeper # 917-234-1110 Cell # 917-282-0817

נחום ראזענבערג

רב המקואות

ובעמח"ס אש יצאה מחשבו
פה ברוקלין ניו יארק יצ"ו

ב"ה

Adopt a Mikvah Program

LIST OF MIKVAOTH

KNESETH ISRAEL SYNAGOGUE 3225 MONTEVALLO ROAD.....	BIRMINGHAM AL	35223	(205) 879-1664	MIKVAH ISRAEL 15150 WEST TEN MILE ROAD.....	OAK PARK MI	48237	(313) 968-9715
CONGREGATION AGUDATH ISRAEL 3525 CLOVERDALE ROAD.....	MONTGOMERY AL	36111	(205) 281-7998	MIKVAH (BEIS CHABAD TORAH CENTER) 5075 WEST MAPLE ROAD.....	WEST BLOOMFIELD MI	48033	(313) 626-1807
MIKVAH CHAPEL TWO, BUILDING #8-760, 8TH & J STREET, ELMENDORF AFB.....	ANCHORAGE AK	99506	(907) 552-4422	MIKVAH IN EAST GRAND FORKS.....	GRAND FORKS MN	55416	(218) 773-9394
CONGREGATION AGUDATH ACHIM 7901 WEST 5TH STREET.....	LITTLE ROCK AR	72205	(501) 225-1683	KNESETH ISRAEL SYNAGOGUE 4330 WEST 28TH STREET.....	MINNEAPOLIS MN	55416	(612) 920-2183
MIKVAH (CALGARY HEBREW SCHOOL) 1415 GLENMORE TRAIL.....	CALGARY AT	T2V 4Y8	(403) 455-9114	CHABAD MIKVAH 15 MONTCALM COURT.....	ST PAUL MN	55116	(612) 698-3858
BETH ISRAEL SYNAGOGUE 10205-119TH STREET.....	EDMONTON AT	TSK 1Z3	(403) 488-2840	MIKVAH ASSOCIATION 1516# RANDOLPH AVENUE.....	ST PAUL MN	55105	(612) 698-6163
MIKVAH SOCIETY 515 EAST BETHANY HOME ROAD.....	PHOENIX AZ	85012	(602) 277-7479	KEHILATH ISRAEL SYNAGOGUE 800 EAST MEYER BOULEVARD.....	KANSAS CITY MO	64131	(816) 333-1992
YOUNG ISRAEL SYNAGOGUE 2442 EAST 4TH STREET.....	TUCSON AZ	85716	(602) 881-7956	MIKVAH CHANAH 8901 HOLMES RD.....	KANSAS CITY MO	64131	(816) 333-7117
LUBAVITCH CENTRE 5750 OAK STREET.....	VANCOUVER BC	V6M 2V9	(604) 266-1313	SYLVIA GREEN MIKVAH 4 MILLSTONE CAMPUS.....	ST LOUIS MO	63146	(314) 569-2774
CONGREGATION SCHARA TZEDECK 3476 OAK STREET.....	VANCOUVER BC	V6H 2L8	(604) 736-7607	CONG. TIFERETH YISROEL 56 STEADMAN STREET.....	MONCTON NB	E1C 4P4	(506) 854-2545
MIKVAH TAHARAS ISRAEL 2520 WARRING STREET.....	BERKELEY CA	94705	(415) 848-7221	MIKVAH (LUBAVITCH OF NORTH CAROLINA) 6500 NEWHALL RD.....	CHARLOTTE NC	28226	(704) 366-3984
MIKVAH YISROEL 3847 ATLANTIC AVENUE.....	LONG BEACH CA	90807	(213) 427-1360	CONGREGATION SHAAREI ISRAEL 7400 FALLS OF THE NEUSE ROAD.....	RALEIGH NC	27609	(919) 847-6286
MIKVAH SOCIETY 9548 WEST PICCO BOULEVARD.....	LOS ANGELES CA	90035	(213) 550-4511	OMAHA MIKVAH 333 SOUTH 132 STREET.....	OMAHA NE	68154	(402) 333-5166
MOGEN ABRAHAM SYNAGOGUE 356 NORTH LA BREA AVENUE.....	LOS ANGELES CA	90036	(213) 931-3792	BETH EL SYNAGOGUE CORNER ELIZABETH & DOWNING STREET.....	ST JOHN'S NF	A1B 1S3	(709) 726-0480
OHEL DAVID SYNAGOGUE 7967 BEVERLY BOULEVARD.....	LOS ANGELES CA	90035	(213) 939-9239	MIKVAH LEWIS HILL ROAD.....	BETHLEHEM NH	03574	(603) 869-5737
TEICHMAN MIKVAH SOCIETY 12800 CHANDLER BOULEVARD.....	NORTH HOLLYWOOD CA	91607	(818) 763-2285	MIKVAH SONS OF ISRAEL 720 COOPER LANDING ROAD.....	CHERRY HILL NJ	08002	(609) 667-9700
BETH JACOB SYNAGOGUE 3778 PARK BOULEVARD.....	OAKLAND CA	94602	(415) 482-1147	MIKVAH 35 NORTH AVENUE.....	ELIZABETH NJ	07208	(201) 352-5048
MIKVAH ISRAEL 5170 LA DORNA.....	SAN DIEGO CA	92115	(619) 287-6411	SHOMREI EMUNAN 89 HUGUENOT STREET.....	ENGLEWOOD NJ	07631	(201) 568-7932
SAN FRANCISCO MIKVAH/MIKVA ISRAEL 3355 SACRAMENTO STREET.....	SAN FRANCISCO CA	94115	(415) 921-4070	MIKVAH 112 FIRST AVENUE SOUTH.....	HIGHLAND PARK NJ	08904	(201) 248-2411
MIKVAH 1404 QUITMAN.....	DENVER CO	80204	(303) 893-5315	MIKVAH 705 MADISON AVENUE.....	LAKEWOOD NJ	08701	(201) 370-8909
MIKVAH ISRAEL 1326 STRATFIELD ROAD.....	FAIRFIELD CT	06804	(203) 274-9191	LUBAVITCH OF ATLANTIC COUNTY 8223 FULTON AVENUE.....	MARGATE NJ	08402	(609) 823-3223
NEW HAVEN MIKVAH SOCIETY 86 HUBINGER STREET.....	NEW HAVEN CT	06511	(203) 387-2184	MIKVAH NEAR GERSHEL AVENUE.....	NORMA NJ	08347	(609) 691-7992
CONGREGATION BROTHERS OF JOSEPH 2 BROAD STREET.....	NORWICH CT	06360	(203) 889-7982	SHORE AREA MIKVAH 201 JEROME AVENUE.....	OAKHURST NJ	07755	(201) 531-1712
CONGREGATION AGUDATH SHOLOM 301 STRAWBERRY HILL AVENUE.....	STAMFORD CT	06902	(203) 754-4159	MIKVAH YISROEL OF PASSAIC-CLIFTON 244 HIGH STREET.....	PASSAIC NJ	07055	(201) 826-2977
CONGREGATION BNAI SHOLOM 135 ROSELAND AVENUE.....	WATERBURY CT	06710	(203) 754-4159	CONGREGATION SHAAREI ZEDEK 15 MARKET STREET.....	PERTH AMBOY NJ	08862	(201) 837-8220
MIKVAH BESS ISRAEL 61 NORTH MAIN STREET.....	WEST HARTFORD CT	06107	(203) 521-9446	SHAAARAY TEFILOH SYNAGOGUE 1726 WINDSOR ROAD.....	TEANECK NJ	07666	(201) 866-0690
YOUNG ISRAEL OF HOLLYWOOD 3291 STIRLING ROAD.....	FORT LAUDERDALE FL	33312	(305) 968-7877	MIKVAH ISRAEL OF NORTH HUDSON 412 34TH STREET.....	UNION CITY NJ	07052	(201) 731-1427
MIKVAH ETZ CHAIM 5864 UNIVERSITY BOULEVARD WEST.....	JACKSONVILLE FL	32216	(904) 733-0720	MIKVAH 717 PLEASANT VALLEY WAY.....	WEST ORANGE NJ	07052	(902) 422-1301
MIKVAH ETZ CHAIM 10167 SAN JOSE BOULEVARD.....	JACKSONVILLE FL	32217	(904) 262-3555	BETH ISRAEL SYNAGOGUE 1480 OXFORD STREET.....	HALIFAX NS	B3H 3Y8	(902) 455-8425
MIKVAH (BNAI ISRAEL GREATER MIAMI YOUTH SYN.) 16260 SOUTHWEST 288TH STREET.....	MIAMI FL	33033	(305) 245-8594	CONGREGATION SGOLAI ISRAEL 168 WESTMORLAND STREET.....	FREDERICTON NB	E3B 3L7	(506) 657-1962
DAUGHTER OF ISRAEL RITUALARIUM 151 MICHIGAN AVENUE.....	MIAMI BEACH FL	33139	(305) 672-3500	MIKVAH 4800 EUBANK N.E.....	ALBUQUERQUE NM	87111	(505) 296-6060
MIKVAH MIAMI GARDENS DRIVE AND 10TH AVENUE.....	NORTH MIAMI BEACH FL	33162	(305) 944-1334	MIKVAH (AT THE HOME OF JOANNA KATZ), 519 FRANKLIN STREET.....	SANTA FE NM	87501	(505) 988-4169
MIKVAH ISRAEL OF TAMPA BAY 3600 E. FLETCHER AVE.....	TAMPA FL	33612	(813) 962-2375	MIKVAH 130 ELM STREET.....	ALBANY NY	12202	(518) 482-0603
CONGREGATION BETH JACOB 1855 LA VISTA ROAD N.E.....	ATLANTA GA	30329	(404) 633-0551	BETH DAVID SYNAGOGUE 39 RIVERSIDE DRIVE.....	BINGHAMTON NY	13905	(607) 722-1793
MIKVAH BNAI TORAH 700 MT. VERNON HIGHWAY.....	ATLANTA GA	30328	(404) 257-0537	ATZ CHAIM 708 MACE AVENUE.....	BRONX NY	10467	(212) 798-6173
CONGREGATION ADAS YESHURON 935 JOHNS ROAD.....	AUGUSTA GA	30904	(912) 355-3406	AGUDAS TAHARAS HAMISHPACHAN OF CROWN HEIGHTS 1506 UNION STREET.....	BROOKLYN NY	11213	(718) 604-8787
CONGREGATION BNAI BRITH JACOB 5444 ABERCORN.....	SAVANNAH GA	31405	(718) 773-6070	CANARSIE COMMUNITY MIKVAH FLATLANDS & REMSEN STREETS.....	BROOKLYN NY	11236	(718) 251-5084
MIKVAH OFF JEWISH CHAPEL AT MAKALAPA GATE.....	PEARL HARBOR HI	96782	(515) 274-1551	CONGREGATION ARUGAS HABOSEM 133 RODNEY STREET.....	BROOKLYN NY	11211	(718) 782-6608
BETH EL JACOB SYNAGOGUE 954 CUMMINS PARKWAY.....	DES MOINES IA	50312	(712) 258-0618	CONGREGATION KEHILAS MORIYON-SEA GATE 3740 OCEANIC AVENUE.....	BROOKLYN NY	11224	(718) 372-6706
JEWISH COMMUNITY CENTER 524 14TH AT NEBRASKA.....	SIoux CITY IA	51505	(312) 274-7425	KEHILAS YAAKOV 110-112 PENN STREET.....	BROOKLYN NY	11211	(718) 625-8795
MIKVAH 3110 WEST TOUHY AVENUE.....	CHICAGO IL	60645	(312) 674-0820	KEHILAS YAAKOV 115 RUTLEDGE.....	BROOKLYN NY	11211	(718) 624-9262
CONGREGATION YEHUDA MOSHE 4721 WEST TOUHY AVENUE.....	LINCOLNWOOD IL	60464	(309) 688-4800	MIKVAH 2965 OCEAN PARKWAY.....	BROOKLYN NY	11235	(718) 891-4286
CONGREGATION AGUDAS ACHIM 3616 NORTH SHERIDAN ROAD.....	PEORIA IL	61604	(309) 788-3426	MIKVAH 1221 REMSEN AVENUE.....	BROOKLYN NY	11236	(718) 251-5084
TRICITY JEWISH CENTER 2715 30TH STREET.....	ROCK ISLAND IL	61201	(317) 253-5253	MIKVAH INFORMATION - FAMILY SANCTITY 780 MONTGOMERY STREET.....	BROOKLYN NY	11213	(718) 778-1070
CONGREGATION BNAI TORAH 6510 HOOVER ROAD.....	INDIANAPOLIS IN	46260	(219) 291-6100	MIKVAH ISRAEL OF BENSONHURST 48 BAY 28 STREET.....	BROOKLYN NY	11214	(718) 372-9563
HEBREW ORTHODOX CONGREGATION 3207 HIGH STREET.....	SOUTH BEND IN	46614	(913) 642-1880	MIKVAH ISRAEL OF BORO PARK 1351 46TH STREET.....	BROOKLYN NY	11219	(718) 871-8866
KEHILATH ISRAEL SYNAGOGUE 10501 CONSER.....	OVERLAND PARK KS	66212	(316) 685-1339	MIKVAH ISRAEL OF BORO PARK 4623 18TH AVENUE.....	BROOKLYN NY	11204	(718) 436-5140
AHAYATH ACHIM CONGREGATION 1850 NORTH WOODLAWN.....	WICHITA KS	67208	(502) 451-3122	MIKVAH ISRAEL OF BRIGHTON 245 NEPTUNE AVENUE.....	BROOKLYN NY	11219	(718) 769-8599
ANSHEI SFARD SYNAGOGUE 3700 OUTCHMANS LANE.....	LOUISVILLE KY	40205	(502) 483-4366	MIKVAH OF BORO PARK 1249 52ND STREET.....	BROOKLYN NY	11204	(718) 633-7724
BETH ISRAEL SYNAGOGUE 7000 CANAL BOULEVARD.....	NEW ORLEANS LA	70124	(517) 782-9433	CONGREGATION HAMAOR 5012 18TH STREET.....	BROOKLYN NY	11203	(718) 385-7707
DAUGHTERS OF ISRAEL 101 WASHINGTON STREET.....	BRIGHTON MA	02135	(617) 566-9182	RITUALARIUM OF EAST FLATBUSH 340 EAST 52ND STREET.....	BROOKLYN NY	11213	(718) 773-8826
BETH PINCAS 1710 BEACON STREET.....	BROOKLINE MA	02146	(617) 884-5169	SEPHARDIC MIKVAH ISRAEL 810 AVENUE S.....	BROOKLYN NY	11223	(718) 339-4600
MIKVAH 146 WALNUT STREET.....	CHELSEA MA	02150	(413) 567-1807	TAHARATH ISRAEL OF EAST FLATBUSH 1013 EAST 15TH STREET.....	BROOKLYN NY	11226	(718) 377-9813
MIKVAH ISRAEL 1104 CONVERSE STREET.....	LONGMEADOW MA	01106	(617) 595-0080	Y.I. OF BEDFORD BAY 2113 HARING STREET.....	BROOKLYN NY	11229	(718) 332-4120
RITUALARIUM OF THE NORTH SHORE (CONGREGATION AHABAT SHOLOM) 151 OCEAN STREET.....	LYNN MA	09102	(617) 784-7444	YETEV LEV D'SATMAR 212 WILLIAMSBURG STREET.....	BROOKLYN NY	11211	(718) 387-9388
MIKVEH ORGANIZATION OF THE SOUTH SHORE (YOUNG ISRAEL OF SHARON) 9 DUNBAR STREET.....	SHARON MA	02067	(617) 754-3681	MIKVAH 1248 KENMORE.....	BUFFALO NY	14216	(716) 875-8451
MIKVAH 4 HUNTLEY.....	WORCESTER MA	01602	(204) 338-4761	CONGREGATION EZRATH ISRAEL RABBI EISNER SQUARE.....	ELLENVILLE NY	12428	(914) 647-4472
CHABAD MIKVAH 455 HARTFORD AVENUE.....	WINNIPEG MB			HEBREW COMMUNITY SERVICE 1125 BAYPORT PLACE.....	FAR ROCKAWAY NY	11691	(718) 327-9727
MIKVAH (BAIS HAMIDRASH KHAL ARUGAS HABOSEM) 6615 PARK HEIGHTS AVE.....	BALTIMORE MD	21215	(301) 664-5834	FLEISCHMANN'S.....	FLEISCHMANN'S NY	12430	(914) 254-4205
MIKVAH 3500 WEST ROGERS AVENUE.....	BALTIMORE MD	21215	(301) 565-3737	MIKVAH (CONG. OF GEORGIAN JEWS FROM RUSSIA) 102-58 63RD AVENUE.....	FOREST HILLS NY	11375	(718) 897-6139
MIKVAH 8901 GEORGIA AVENUE.....	SILVER SPRING MD	20910	(301) 649-4425	MIKVAH OF QUEENS 75-48 GRAND CENTRAL PARKWAY.....	FOREST HILLS NY	11375	(516) 261-6380
SILVER SPRING JEWISH CENTER 1401 ARCOLA AVENUE.....	SILVER SPRING MD	20902	(207) 945-6940	MIKVAH ASSOCIATION OF GREAT NECK 26 OLD MILL ROAD.....	GREAT NECK NY	11023	(516) 487-2726
BANGOR MIKVAH C/O RABBI ISAACS.....	BANGOR ME		(207) 773-0693	MIKVAH SOUTH SHORE, CONGREGATION 1156 PENINSULA BLVD.....	HEWLETT NY	11557	(516) 569-5514
SHAAARAY TEFILOH SYNAGOGUE 78 NOYES STREET.....	PORTLAND ME	04103	(313) 995-3278	MIKVAH 209 NORTH MEADOW STREET.....	ITHACA NY	14850	(607) 273-8314
MIKVAH, CHABAD HOUSE 715 HILL STREET.....	ANN ARBOR MI	48104	(616) 458-6575	MIKVAH ISRAEL 71-11 VLEIGH PLACE.....	KEW GARDEN HILLS NY	11367	(718) 268-6500
MIKVAH (CHABAD HOUSE) 2615 MICHIGAN NORTHEAST.....	GRAND RAPIDS MI	49506		MIKVAH 37 LINCOLN PLACE.....	LIBERTY NY	12754	(914) 292-8677
				HOTEL AISHEL.....	LIVINGSTON MANOR NY	12758	(914) 438-5161
				SCHARF MANOR 274 WEST BROADWAY.....	LONG BEACH NY	11561	(516) 431-7758

CONGREGATION YETEV LEV 20 QUICKWAY ROAD	MONROE NY 10950	(914) 783-8858	MIKYAH (IN SYN.) VIA S. MARCELLIGNO 11	ANCONA IT	55-654
MIKYAH ISRAEL 4 MAPLE LEAF ROAD	MONSEY NY 10952	(914) 356-1000	MIKYAH STEENBOKSTRAAT 22	ANTWERP	239-1588
MIKYAH 16 NORTH STREET	MONTICELLO NY 12701	(914) 794-6757	MIKYAH LEVIN'S HOTEL METROPOL	AROSA SW	31-10-58
YESHIVA FARM SETTLEMENT MIKYAH PINES BRIDGE ROAD	MOUNT KISCO NY 10549	(914) 666-5321	MIKYAH ANTHEON & KAMELION STREETS, SUBURB OF P. PSIHICO	ATHENS	6714-598
MIKYAH	MOUNTAINDALE NY 12763	(914) 434-9192	MIKYAH (BETH ISRAEL) GREY'S AVENUE	AUCKLAND	81726
AHAYAT SHLOMO 163 EAST 89TH STREET	NEW YORK NY 10021	(212) 472-3968	MIKYAH JUDISCHE KURHOTEL, FRANKFURTERSTR. 63-65	BAD NAUHEIM	5605
MIKYAH OF EAST SIDE 313 EAST BROADWAY	NEW YORK NY 10002	(212) 475-8514	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) KARLSTRASSE 34	BAD NAUHEIM	200-6148
MIKYAH OF MID-MANHATTAN 234 WEST 78TH STREET	NEW YORK NY 10033	(212) 799-1520	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) CALLE PORVENIR 24	BARCELONA	239850
MIKYAH OF WASHINGTON HEIGHTS 4351 BROADWAY	NEW YORK NY 10033	(212) 923-1100	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) CALLE PORVENIR 24	BASEL	716-525
MIKYAH 3397 PARK AVENUE	OCEANSIDE NY 11572	(516) 766-3242	MIKYAH LEIMENSTR. 24	BELFAST	021-440-1019
SHOMREI ISRAEL SYNAGOGUE 18 PARK AVENUE	POUGHKEEPSIE NY 12603	(914) 454-4078	MIKYAH WOLFSON CENTRE 49 SOMERTON ROAD	BIRMINGHAM	
MIKYAH 3708 HENRY HUDSON PARKWAY	RIVERDALE NY 10663	(212) 549-8336	MIKYAH BOURNEVILLE LANE BATHS	BLOEMFONTEIN	
BETH HAKNESES HACHODOSH 27 ST. REGIS DRIVE N	ROCHESTER NY 14618	(716) 244-4888	MIKYAH (BLOEMFONTEIN HEBREW CONGREGATION)	BOGOTA	
Y.L. OF SCARSDALE 1313 WEAVER STREET	SCARSDALE NY 10583	(914) 636-8686	CORNER OF FAIRVIEW & UNION ROAD	BOGOTA	
MIKYAH 33 TRUMAN AVENUE	SPRING VALLEY NY 10977	(914) 354-6578	MIKYAH CALLE 25 N. 27A 39	BOGOTA	
COMMUNITY MIKYAH (Y.L. OF STATEN ISLAND)			MIKYAH CALLE 79N. 9-66	BOLOGNA	051-340-936
835 FOREST HILL ROAD	STATEN ISLAND NY 10314	(718) 494-6704	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) VIA MARIO FINZI		
MIKYAH ISRAEL 98 RUPERT AVENUE	STATEN ISLAND NY 10314	(718) 494-3359	MIKYAH (BOURNEMOUTH HEBREW CONGREGATION)	BOURNEMOUTH	0202-27433
YOUNG ISRAEL SYNAGOGUE 2200 EAST GENESEE STREET	SYRACUSE NY 13210	(315) 446-6194	WOOTTON GARDENS	BRUSSELS	521-1289
CONGREGATION ANSHEI HASHARON THOMPSON STREET	TANNERSVILLE NY 12485	(518) 589-5830	MACHSIKE HADASS 67A RUE DE LA CLINIQUE	BUCHAREST	123720
MIKYAH (CHABAD) 2306 15TH STREET	TROY NY 12180	(518) 274-5572	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) STR. MAMULARI 21	BUDAPEST	
MIKYAH IN UTICA 110 MEMORIAL PKWY	UTICA NY 13501	(315) 724-8357	MIKYAH, VII KAZINCZY UTCA 16	BUENOS AIRES	612-4905
MIKYAH ASSOCIATION OF NASSAU COUNTY			MIKYAH BOGOTA 3015 (FLORES)	BUENOS AIRES	781-4859
775 HEMPSTEAD AVENUE	WEST HEMPSTEAD NY 11552	(516) 489-9358	MIKYAH MOLDES 2449 (BELGRANO)	BUENOS AIRES	
MIKYAH EAST POND ROAD	WOODBRIDGE NY 12789	(914) 434-4987	MIKYAH LARREA 730-732 (ONCE)		
CONG. SOUTH SHORE 1156 PENINSULA BOULEVARD	WOODMERE NY 11557	(516) 569-5514	MIKYAH (HEBREW CONGREGATION)	BULAWAYO	(403) 253-3992
MIKYAH 2479 SOUTH GREEN RD	BEECHWOOD OH 44122	(216) 381-9178	P.O. BOX 337, ABERCORN STREET	CALGARY	
MIKYAH 1546 KENOVA AVENUE	CINCINNATI OH 45237	(513) 821-6679	CALGARY HEBREW SCHOOL 1415 GLENMORE TRAIL	CAPETOWN	
MIKYAH 1774 LEE ROAD	CLEVELAND HEIGHTS OH 44118	(216) 321-0270	MIKYAH (BETH DIN) P.O. BOX 543		
CONGREGATION BETH JACOB 1223 COLLEGE AVENUE	COLUMBUS OH 43209	(614) 237-1068	MIKYAH (UNION ISRAELITA SYNAGOGUE)	CARACAS	(022) 238-2296
MIKYAH 556 KENWOOD AVENUE	DAYTON OH 45406	(513) 277-6754	AV. MARQUES DEL TORO, SAN BERNARDINO	CARDIFF	
AITZ CHAIM SYNAGOGUE 3853 WOODLEY ROAD	TOLEDO OH 43606	(419) 473-2401	MIKYAH WALES EMPIRE POOL BUILDING	CASABLANCA	
CHILDREN OF ISRAEL 1702 FIFTH AVENUE	YOUNGSTOWN OH 44504	(216) 744-1754	MIKYAH (ECOLE LUBAVITCH) 174 BLVD. ZIRAOUI	CASABLANCA	
GREATER YOUNGSTOWN AREA MIKYAH ASSOCIATION			MIKYAH (EN HABAHIM 14 RUE LUSITANIA	CASABLANCA	
3970 LOGAN WAY	YOUNGSTOWN OH 44504	(216) 759-2167	MIKYAH (OZAR HATORAH) 59 RUE VERLET HANUS	COLOGNE	235626
CONGREGATION BNAI EMUNAH 1719 SOUTH OWASSO	TULSA OK 74120	(918) 583-7121	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) ROONSTRASSE 50	COPENHAGEN	128868
LUBAVITCH MIKYAH 44A EDINBURGH DRIVE	DOWNSVIEW ON M3H 1B4	(416) 633-4638	JEWISH COMMUNITY CENTER 6 NY KONGENSGADE 1472 K	CRACOW	62064
MIKYAH SOCIETY 694 SHEPPARD AVENUE WEST	DOWNSVIEW ON M3H 2S6	(416) 633-4729	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	55404
ADAS ISRAEL RITUALARIUM OF HAMILTON 128 CLINE AVENUE SOUTH	HAMILTON ON L8S 1X2	(416) 525-3768	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	984865
BETH ISRAEL SYNAGOGUE 116 CENTRE STREET	KINGSTON ON K7L 4E6	(613) 542-6012	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
RITUALARIUM (IN SYNAGOGUE) 151 CHAPEL STREET	LONDON ON N5Y 4J6	(519) 433-7081	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
LUBAVITCH MIKYAH 770 CHABAD GATE	OTTAWA ON K1N 7Y2	(613) 232-7306	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
BAIS YAAKOV ELEMENTARY SCHOOL 85 STORMONT AVENUE	THORNHILL ON L4J 3V9	(416) 731-4068	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
B'NAI TORAH CONG. 465 PATRICIA AVENUE	TORONTO ON M5N 2C3	(416) 787-5958	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION SHAAREY ZEDEK 610 GILES BLVD. EAST	WILLOWDALE ON M2R 2N1	(416) 252-8620	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
JEWISH RITUALARIUM 1425 S.W. HARRISON STREET	WINDSOR ON N9A 4E2	(519) 252-1594	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH 1636 WHITEHALL STREET	PORTLAND OR 97201	(503) 295-4387	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
PHILADELPHIA MIKYAH ASSN. WYNNWOOD & ARGYLE RDS.	ALBANY PA 18104	(215) 432-8089	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH 3601 NORTH 4TH STREET	ARDMORE PA 19003	(215) 642-8679	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
OHEV ZEDEK 3RD AVENUE & DAVIS STREET	HARRISBURG PA 17110	(717) 232-2023	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION OHEV SHOLOM 20 EAST THIRD STREET	KINGSTON PA 18704	(717) 287-5793	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION GEMILAS CHESED 1545 OHIO AVENUE	LEWISTOWN PA 17044	(717) 249-8070	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH 4600 OLD YORK ROAD	MCKEESPORT PA 15131	(412) 678-8859	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
PHILADELPHIA MIKYAH ASSOCIATION (NORTHEAST BRANCH)	PHILADELPHIA PA 19140	(215) 455-0699	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
7525 LORETTO AVENUE	PHILADELPHIA PA 19111	(215) 745-3334	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
JEWISH WOMEN'S LEAGUE 2336 SHADY AVENUE	PITTSBURGH PA 15217	(412) 422-7110	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MACHSIKE HADASS MADISON AVENUE & VINE STREET	SCRANTON PA 18510	(717) 344-5138	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH 3RD AVENUE AND INSTITUTE LANE	WILKES-BARRE PA 18704	(717) 287-2032	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
OHEV SHOLOM CHERRY & BELMONT STREETS	WILLIAMSPORT PA 17701	(717) 322-7050	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH KIRYAT THAS AVE. BET HALEVI	BOISBRIAND QU J7E 4H4	(514) 435-1493	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
Y.L. OF CHOMEDEY 1025 ELIZABETH STREET	CHOMEDEY QU H5A 4E2	(514) 481-2571	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH ISRAEL 7015 KILDARE, COTE ST. LUC	MONTREAL QU H4W 1C1	(514) 487-5581	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH MAYEN (CONGREGATION YETEV LEV)			MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
5214 ST. URBAIN STREET	MONTREAL QU H2T 2W9	(514) 279-9443	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH TAMARAH HAMISHPACHA 5124 ST. URBAIN STREET	MONTREAL QU H2T 2W5	(514) 271-4574	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH OF MONTREAL 6235 HILLSDALE ROAD	MONTREAL QU H2T 2W5	(514) 737-2625	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION SHAARE ZEDEK 688 BROAD STREET	PROVIDENCE RI 02907	(401) 751-4936	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
JEWISH COMMUNITY CENTER 401 ELMGROVE AVENUE	PROVIDENCE RI 02906	(401) 751-0025	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
BRITH SHOLOM BETH ISRAEL 182 RUTLEDGE	CHARLESTON SC 29403	(803) 577-6599	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH 44 CALHOUN ROAD & NORTH KINGS HIGHWAY	MYRTLE BEACH SC 29577	(302) 757-8643	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION BETH JACOB 1640 VICTORIA AVENUE	REGINA SK S4P 0P7	(306) 757-8643	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
JEWISH COMMUNITY CENTER 715 MCKINNON AVENUE	SASKATOON SK S7H 2G2	(306) 343-7023	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
BETH SHOLOM CONGREGATION 20 PISGAH AVENUE	CHATTANOOGA TN 37411	(615) 894-8081	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
BARON HIRSCH CONGREGATION 1740 VOLUNTINE AVENUE	MEMPHIS TN 38107	(901) 683-7458	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION SHERITH ISRAEL 3600 WEST END AVENUE	NASHVILLE TN 37205	(615) 292-6614	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
ANSHE SPHARD-BETH EL EMEH			MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
120 EAST YATES DRIVE	NORTH MEMPHIS TN 38119	(901) 682-1611	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH TAMARA 2101 NUCES	AUSTIN TX 78705	(512) 478-8222	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION TIFERETH ISRAEL 10909 HILLCREST ROAD	DALLAS TX 75230	(214) 691-3611	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH (CONG. BNAI ZION) 805 CHERRY HILL LANE	EL PASO TX 79912	(915) 833-2222	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH ISRAEL OF HOUSTON 10900 FONDREN	HOUSTON TX 77095	(713) 777-2000	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
UNITED ORTHODOX SYNAGOGUE			MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
9001 GREENWILLOW	HOUSTON TX 77096	(713) 723-3850	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION ROOFER SHOLOM 115 EAST LAUREL	SAN ANTONIO TX 78212	(512) 227-0015	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION ETZ CHAIM 720 WILSON STREET	DANVILLE VA 24541	(804) 599-0820	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION ADATH JESHURUN 12646 NETTLES DRIVE	NEWPORT NEWS VA 23606	(804) 627-7358	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION BNAI ISRAEL 420 SPOTSWOOD AVENUE	NORFOLK VA 23517	(804) 288-3119	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION KOL EMES 4811 PATTERSON AVENUE	RICHMOND VA 23226	(802) 658-7612	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH 168 ARCHIBALD STREET	BURLINGTON VT 05401	(206) 723-3644	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH 5140 SOUTH HOLLY STREET	SEATTLE WA 98118	(206) 723-3644	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION AGUDAS ACHIM 5820 WEST BURLEIGH	MILWAUKEE WI 53210	(414) 442-2296	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
CONGREGATION BETH JEHODA 2700 NO. 54TH STREET	MILWAUKEE WI 53210	(414) 447-7727	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH (LUBAVITCH HOUSE) 3109 N. LAKE DRIVE	MILWAUKEE WI 53211	(414) 962-0666	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
BNAI JACOB SYNAGOGUE 1599 VIRGINIA	CHARLESTON WV 25311	(304) 346-4722	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MT. SINAI CONGREGATION 2510 PIONEER AVENUE	CHEYENNE WY 82001	(307) 634-3052	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH (IN SYNAGOGUE) JOACHIMSTALERSTRASSE 13	1 BERLIN 15	881-3031	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH AVENUE MOULAY ABDELLAH	AGADIR, MOROCCO		MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH (ASHKENAZI) HEINZSTR. 3	AMSTERDAM	020-763155	MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	
MIKYAH (SEPHARDI) J.D. MEYERPLEIN 7	AMSTERDAM		MIKYAH (IN SYNAGOGUE) UL. MIODOWA 24	CRACOW	

MIKVAH (IN SYNAGOGUE) LUNGOTEVERE CENCI 9 ROME
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) A.B.N. DAVIDSPLEIN 4 ROTTERDAM
 MIKVAH LASSERSTRASSE 8 SALZBURG
 MIKVAH, NEXT TO CONGREGATION CHEVRA KADISHA SANTIAGO
 MIKVAH RUA HADDOCK LOBO 1279 SAO PAULO
 MIKVAH BOM RETIRO, RUA TENENTE PENA 310 SAO PAULO
 MIKVAH (CONGREGATION KHAL CHASIDIM) RUA MAMORE 597 SAO PAULO
 MIKVAH (KHAL MACHZIKI HADASS) RUA PADRE JOAO MANOEL 693 SAO PAULO
 MIKVAH, SISLI SINAJONU EFE SOKATE NO. 4 SISLI-ISTANBUL
 MIKVAH (SOUTHPORT HEBREW CONGREGATION) ARNSIDE ROAD SOUTHPORT
 MIKVAH HOTEL EDELWEISS ST. MORITZ
 MIKVAH (JEWISH COMMUNITY CENTER) NYBROGATAN 19 STOCKHOLM
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) HOSPITALSTRASSE 36 STUTTGART
 MIKVAH (BAIS AMEDRASH) MOWBRAY ROAD SUNDERLAND
 MIKVAH 117 GLENAYR AVENUE, BONDI SYDNEY
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) WAGENSTR. 101 THE HAGUE
 MIKVAH (JEWISH COMMUNITY CENTER)
 8-8, HIROO 3-CHOME, SHIBUYA-KU TOKYO 150
 MIKVAH (LUBAVITCH) IN TUNIS 65 AV. TAIEB MEHIRI TUNIS
 MIKVAH SPRINGWEG 164 UTRECHT
 MIKVAH, JEWISH REST HOME GHETTO NUOVO 2874 VENICE
 MIKVAH FLEISCHMARKT 22 VIENNA I
 MIKVAH (AGUDAS ISRAEL) TEMPELGASSE 3 VIENNA
 MIKVAH DOBLINGER GURTEL 11 VIENNA XIX
 MIKVAH (WELLINGTON HEBREW CONGREGATION)
 80 WEBB STREET WELLINGTON
 MIKVAH 44 GENESTA ROAD WESTCLIFF
 MIKVAH VALENTIN-BECKERSTRASSE 11 WURZBURG
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) FREIGUTSTRASSE 37 ZURICH
 MIKVAH, PAVILLON SALVATOR RUE DE PRESIDENT ROOSEVELT AIX-LES-BAINS FR
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) 3 RUE JERUSALEM AIX-EN-PROVENCE FR
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) RUE GANBETTA ARACHON FR
 MIKVAH 82 RUE CHRISTIAN GILBERT ASNIERES FR
 MIKVAH 213 RUE STE. CATHERINE BORDEAUX FR
 MIKVAH 28 AVENUE DE NEWBURN CHOISY-LE-ROI FR
 MIKVAH CLERMONT-FERRAND FR
 MIKVAH 3 RUE DE LA SYNAGOGUE COLMAR FR
 MIKVAH RUE DU 8 MAI 1945 CRETEIL FR
 MIKVAH 5 RUE DE LA SYNAGOGUE DIJON FR
 MIKVAH 47 RUE MALLEVILLE ENGHEN FR
 MIKVAH 15 RUE COROT GARGES-LES-GONESSE FR
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) 11 RUE MAGINOT GRENOBLE FR
 MIKVAH (COMM. CENTER) 39 RUE DE VERSAILLES LE CHESNAY FR
 MIKVAH RUE DE WETZ LENS FR
 MIKVAH (CHAARE TZEDEK) 18 RUE SAINT-MATHEAU LYON FR
 MIKVAH 317 RUE DUGUESCLIN LYON FR
 MIKVAH 40 RUE A. BOUTIN LYON VILLEURBANNE FR
 MIKVAH (YESHIVA PINTO) 20 BIS, RUE DE MURIERS LYON VILLEURBANNE FR
 MIKVAH (BETH MYRIAM) 60 CHEMIN VALLON-DU-TOULOUSE MARSEILLES FR
 MIKVAH (COLLEL) 43A CHEMIN VALLON-DU-TOULOUSE MARSEILLES FR
 MIKVAH (REDON) 13 BOULEVARD DU REDON MARSEILLES FR
 MIKVAH 45A RUE CONSOLAT MARSEILLES FR
 MIKVAH 73 RUE DE LA PALUD MARSEILLES FR
 MIKVAH 41 RUE AUX ARENES METZ FR
 MIKVAH RUE DE LA SYNAGOGUE MEUDON-LA-FORÊT FR
 MIKVAH 19 RUE DE LA SYNAGOGUE MULHOUSE FR
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) 51 IMPASSE COPERNIC NANTES FR
 MIKVAH 1 BIS RUE BOISSY D'ANGLAS NICE FR
 MIKVAH 22 RUE MICHELET NICE FR
 MIKVAH 176 RUE DU TEMPLE PARIS FR
 MIKVAH 50 RUE DU FAUBOURG ST. MARTIN PARIS FR
 MIKVAH 8 RUE DES TROIS-FRÈRES PAU FR
 MIKVAH 74 AVENUE PAUL VALÉRY SARCELLES FR
 MIKVAH RUE GEORGES V SARRAGUEMINES FR
 MIKVAH LA RUE RENE HIRSCHLER STRASBOURG FR
 MIKVAH (ETS HAIM) 33 FAUBOURG DE SAVERNE STRASBOURG FR
 MIKVAH (COMM. CENTER) AVENUE LAZARE-CARNOT TOULON FR
 MIKVAH 15 RUE FRANCISQUE SARCEY TOULOUSE FR
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) 5 RUE BRUNNEVAL TROYES FR
 MIKVAH 2 RUE DE MARECHAL FOCH VICHY FR
 MIKVAH 42/44 RUE DU FOND DE LA NOUE VILLENEUVE-LA-GARENNE FR
 MIKVAH GIVAT HAMOREH, SHCHUNAT YAAR EXTENSION AFULA IS
 MIKVAH RECHOV KINAMON (OPPOSITE FOOTBALL FIELD) AFULA IS
 MIKVAH SHIKUN RASSCO AFULA ILLIT IS
 MIKVAH DERECH HAARBAH (NEAR EGGED BUS STATION) AKKO IS
 MIKVAH SHIKUN GIMMEL AKKO IS
 MIKVAH NEAR YOUTH HOSTEL, OPPOSITE EMPLOYMENT OFFICE ARAD IS
 MIKVAH DISTRICT A, NEAR RAMBAM SCHOOL ASHDOD IS
 MIKVAH SHCHUNAT HAPOLANIM ASHKELON IS
 MIKVAH 38 HALPER STREET BAT YAM IS
 MIKVAH KIRYAT BOBOV BAT YAM IS
 MIKVAH HAVRADIM ST., RAMAT YOSEF BAT YAM IS
 MIKVAH SHCHUNA DALED, HAKNIZI CIRCLE
 NEAR THE OLD CENTER BEERSHEVA IS
 MIKVAH RECHOV CHOFETZ CHAIM, CORNER MAHARSHAL Bnei BRAK IS
 MIKVAH RECHOV RAMBAM Bnei BRAK IS
 MIKVAH SHIKUN VISHNITZ Bnei BRAK IS
 MIKVAH NEXT TO THE CENTRAL SYNAGOGUE EILAT IS
 MIKVAH 55 TIBER STREET GIVATAYIM IS
 MIKVAH 2 MENORAH STREET GIVATAYIM IS
 MIKVAH RECHOV HAGIBORIM, ENTER FROM YOVEL STREET HADERA IS
 CENTRAL MIKVAH
 RECHOV ARLOZOROV, WOMEN'S ENTRANCE, 2 BEZALEL STREET HAIFA IS
 MIKVAH 5 RECHOV TZFAT
 (CORNER HANEVIM & HERZLIA STREETS) HADAR HAIFA IS
 MIKVAH NEAR CENTRAL SYNAGOGUE, KIRYAT SHMUEL HAIFA IS
 MIKVAH (CARMEL CENTRAL SYNAGOGUE)
 10 DERECH HAYAM, MT. CARMEL HAIFA IS
 MIKVAH (IN SYNAGOGUE) 16 SDELOT SINAI, ACHUZA HAIFA IS
 MIKVAH SIRKIN STREET, NEAR CENTRAL SYNAGOGUE HERZLIA IS

655-051
 010-466 9765

 465-927

 220-1735
 282-6762

 (704) 32964
 (082) 355-33
 636-566
 295-665
 (783) 658093
 302-509
 450-417

 (400) 255-9
 280-900
 030-314-742
 201-92
 525262
 24 92 62

845-081
 344900
 51190
 201-6746
 (42) 352-843
 (42) 266-939

 (56) 917-939
 (48) 534-821
 (70) 984-402
 (89) 413-829
 (43) 770-170
 (80) 653-578
 (34) 124-234
 (39) 867-564
 (76) 870-280
 (39) 513-742

 (78) 007-250
 (78) 581-874

 (78) 038-914
 (91) 752-864
 (91) 752-864
 (91) 821-889
 (91) 624-261

 (46) 326-482
 (89) 458-541
 (40) 734-892
 (93) 805-896
 (93) 510-812
 (42) 718-928
 (42) 064-395
 (59) 623-785
 (39) 902-051
 (87) 950-952
 (88) 364-368
 (88) 323-541
 (94) 826-105
 (61) 488-984
 (25) 733-444
 (70) 598-296
 (47) 948-998

MIKVAH NEAR CENTRAL SYNAGOGUE, RAMATAYIM HOD HASHARON IS
 MIKVAH RECHOV SOKOLOV, MAGDIEL HOD HASHARON IS
 MIKVAH NEAR ASHKENAZI SYNAGOGUE, GANEI ZVI HOD HASHARON IS
 MIKVAH RECHOV SHIMON HATZADIK, NEVEI NEEMAN HOD HASHARON IS
 MIKVAH EDNA INSTITUTE, 9 RAV KOOK ST., AGROBANK HOLON IS
 MIKVAH SHCHUNAT G. COHEN, RECHOV HASANHEDRIN HOLON IS
 MIKVAH 3 RECHOV FLORENTIN, KIRYAT HAYOVEL JERUSALEM IS
 MIKVAH 1 RECHOV PANIM MEIROT, KIRYAT MATTERS DORF JERUSALEM IS
 MIKVAH 5 RECHOV HA'ARI, RECHAVIA JERUSALEM IS
 MIKVAH 7 RECHOV HAMATZOR, KATAMON JERUSALEM IS
 MIKVAH 13 RECHOV YEHUDA HANASI, KATAMON HEH JERUSALEM IS
 MIKVAH ORENSTEIN BUILDINGS, ZICHRON MOCHE JERUSALEM IS
 MIKVAH 8 RECHOV HANATZIV, SHCHUNAT BATEI RAND JERUSALEM IS
 MIKVAH 22 RECHOV HARAV BLAU, SANHEDRIA JERUSALEM IS
 MIKVAH NEAR CENTRAL SYNAGOGUE, SHCHUNAT MEKOR CHAIM JERUSALEM IS
 MIKVAH (CENTRAL HOTEL) 6 PINES STREET JERUSALEM IS
 MIKVAH (CENTRAL SHEPHARDI SYNAGOGUE)
 RECHOV BAYIT VEGAN 9 JERUSALEM IS
 MIKVAH TAL 7 RECHOV GID'ON, SHCHUNAT BAKA JERUSALEM IS
 MIKVAH YISROEL OFF STRAUSS STREET JERUSALEM IS
 MIKVAH 23 RECHOV HATIKVAH Kfar SABA IS
 MIKVAH RECHOV HAMEYASDIM KIRYAT ATTA IS
 MIKVAH 15 RECHOV REUVEN KIRYAT BIALIK IS
 MIKVAH RECHOV BET GURBIN-
 NEXT TO BET YISROEL YDAMESEK ELIEZER KIRYAT GAT IS
 MIKVAH SHCHUNAT NACHALAT HAR-CHABAD,
 NEXT TO KUPAT CHOLIM CLINI KIRYAT MALACHI IS
 MIKVAH RECHOV EILAT, NEXT TO CENTER FOR THE AGED KIRYAT MALACHI IS
 MIKVAH RAMBAM STREET, NEXT TO MAON WIZO KIRYAT MALACHI IS
 MIKVAH 1 RECHOV GRUSHKEVITZ KIRYAT MOTZKIN IS
 MIKVAH 53 RECHOV JABOTINSKY KIRYAT ONO IS
 MIKVAH RECHOV S.Y. AGNON KIRYAT ONO IS
 MIKVAH SHIKUN CHABAD, SHCHUNAT HARAKEVET LOD IS
 MIKVAH RECHOV ELPAEL, CORNER RECHOV NATAN SCHWARTZ LOD IS
 MIKVAH RECHOV AHAD HA'AM NAHARIYA IS
 MIKVAH NEAR HAGALIL CIRCLE, NEXT TO KINDERGARTEN NAZARETH ILLIT IS
 MIKVAH 29 RECHOV HA'ATZMAUT NES ZIONA IS
 CENTRAL MIKVAH 25 YEHUDA HALEVI NETANYA IS
 MIKVAH KIRYAT ZANS NETANYA IS
 MIKVAH KIRYAT NORDAU NETANYA IS
 MIKVAH RECHOV HAMACHABIM, CORNER OF ORLOV,
 NEXT TO CENTRAL BUS ST PETACH TIKVAH IS
 MIKVAH RECHOV HERZL, CENTER OF TOWN RA'ANANA IS
 MIKVAH 7 HAGIBORIM STREET RAMAT GAN IS
 MIKVAH 5 RECHOV UZIEL RAMAT GAN IS
 MIKVAH RECHOV AZNEL, NEXT TO SCHOOL, RAMAT HASHIKMAH RAMAT GAN IS
 MIKVAH SHCHUNAT WEIZMANN RAMLAH IS
 MIKVAH RECHOV MOTZKIN RAMLAH IS
 MIKVAH RECHOV HASHOFTIM, CENTER OF TOWN, NEAR TNUVA RECHOVOT IS
 CENTRAL MIKVAH RECHOV NECHAMA,
 NEAR CENTRAL SYNAGOGUE RISHON LEZION IS
 MIKVAH SHCHUNAT MIZRACH RECHOV YOSEF HANASI RISHON LEZION IS
 MIKVAH SHCHUNAT RAMAT ELIAHU, RECHOV TORAH V'AVODAH RISHON LEZION IS
 MIKVAH SHIKUN DAROM, RECHOV HERZL, OPPOSITE RASSCO SAFED IS
 MIKVAH HAMAGINIM CIRCLE SAFED IS
 MIKVAH 202 Bnei EPHRAIM STREET, HADAR YOSEF TEL AVIV IS
 MIKVAH 24 PINES STREET TEL AVIV IS
 MIKVAH 5 RECHOV HATECHIVA, YAFO TEL AVIV IS
 MIKVAH SDELOT HACHAYAL YAD ELIAHU TEL AVIV IS
 MIKVAH 10 RECHOV YAVNE TEL AVIV IS
 MIKVAH 8 RECHOV HAKOVSHIM TEL AVIV IS
 MIKVAH (ICHUD SHAVEI ZION SYNAGOGUE) 86 RECHOV BEN YEHUDA TEL AVIV IS
 MIKVAH RECHOV HAYARKON, IN LOWER CITY TIBERIAS IS
 MIKVAH SHIKUN DALED, ON STREET OF DAN HALL TIBERIAS IS
 MIKVAH END OF RECHOV HARAV VERNER, KIRYAT SHMUEL TIBERIAS IS
 MIKVAH SHIKUN DROMI, OPPOSITE SCHOOL ZICHRON YAAKOV IS
 MIKVAH RECHOV HAMEYASDIM, CENTER OF TOWN,
 OPPOSITE SCHOOL ZICHRON YAAKOV IS